

Univerzita Karlova v Praze Filozofická fakulta

Katedra sociologie

Bakalářská práce

Magdaléna Radimecká

Transgenerační přenos agresivního chování v souvislosti s domácím násilím

Transgenerational transmission of aggressive behavior in connection with
domestic violence

Praha 2022

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Buriánek, CSc.

Poděkování:

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce, doc. PhDr. Jiřímu Buriánkovi, CSc., za cenné rady, trpělivost a veškerý čas, který mi věnoval při zpracování této práce.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a s použitím pouze uvedených pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů. Dále prohlašuji, že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 16.12. 2022

.....

Magdaléna Radimecká

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou domácího násilí v souvislosti s mezigeneračním přenosem agresivního chování. Cílem práce je otestovat stanovené hypotézy na datech z Pilotní sondy studentů z roku 2018.

V první části práce jsou představeny teorie, které vysvětlují vznik nebo reprodukci domácího násilí. Kromě teorie mezigeneračního přenosu se jedná například o teorii sociálního učení, která bývá spolu s výše zmíněnou teorií často citována. Dále se v práci věnuji metodologickým aspektům a specifikací Pilotní sondy studentů z roku 2018. V této části práce jsou také stanoveny hypotézy pro následnou analýzu.

V analytické části jsou prezentovány výsledky analýz, jejich interpretace a testovány hypotézy, jejichž platnost byla prostřednictvím sekundární analýzy dat potvrzena. Závěry z realizovaného výzkumu tak potvrdily platnost hlavní teze mé bakalářské práce: „Mezigenerační přenos agresivního chování má vliv na reprodukci domácího násilí“.

Klíčová slova: domácí násilí, agresivní chování, mezigenerační přenos

Abstract

This bachelor thesis deals with the issue of domestic violence in connection with the intergenerational transmission of aggressive behaviour. The aim of this work is to test the hypotheses on data from Pilot Survey of Students from 2018.

The first part of the thesis presents theories that explain the origin or reproduction of domestic violence. In addition to the theory of intergenerational transmission, it is, for example, the theory of social learning, which is often cited together with the above-mentioned theory. I also deal with methodological aspects and specifications of Pilot Survey of Students from 2018. In this part of the work also set of hypotheses for subsequent analysis is formulated.

In the analytical part, the results of the analyzes are presented, their interpretation and hypotheses tested, the validity of which was confirmed through secondary data analysis. The conclusions from the conducted research thus confirmed the validity of the main thesis of my bachelor's thesis: "The intergenerational transmission of aggressive behavior has an effect on the reproduction of domestic violence".

Key words: domestic violence, aggressive behavior, intergenerational transmission

Obsah

ÚVOD.....	8
1. TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1.1. Mezigenerační přenos.....	10
1.2. Agresivní chování.....	12
1.3. Domácí a partnerské násilí.....	13
1.3.1. Fyzické a psychické násilí.....	14
1.4. Sociologické teorie vysvětlující násilí v rodině.....	15
1.4.1. Situační teorie (též teorie napětí).....	15
1.4.2. Teorie zdrojů.....	15
1.4.3. Teorie sociální směny.....	16
1.5. Teorie příčin domácího násilí:.....	16
1.5.1. Teorie individuálních faktorů.....	16
1.5.2. Teorie sociálně – psychologických faktorů.....	16
1.5.3. Teorie sociálně – kulturních faktorů.....	17
1.5.4. Další teorie.....	17
2. METODOLOGICKÁ ČÁST.....	18
2.1. Cíl a předmět výzkumu.....	18
2.2. Sekundární analýza.....	21
2.2.1 Vymezení hypotéz pro analýzu.....	21
3. ANALYTICKÁ ČÁST.....	23
3.1. Nástroje pro měření mezigeneračního přenosu domácího násilí.....	23
3.1.1 Index násilí mezi rodiči.....	23
3.2. Analýza korelací.....	26
3.2.1 Korelace mezi pravděpodobností ve vztahu a indexem násilí mezi rodiči.....	26
3.2.2 Korelace mezi konkrétní situací ve vztahu a indexem násilí mezi rodiči.....	28
3.3 Diskuse.....	37

ZÁVĚR.....	40
Seznam tabulek.....	42
Zdroje.....	43
Příloha: Dotazník Pilotních sond studentů z roku 2018.....	45
Rodina a partnerské násilí 2018.....	45
Příloha: Syntax - Index.....	58

ÚVOD

Rodina patří nepochybně mezi nejvýznamnější sociální skupiny v životě jedince a je také nedílnou součástí sociální struktury společnosti. Ať chceme nebo ne, rodina nás bezesporu formuje. Dochází v ní k procesu socializace, který ovlivňuje naši integraci do společnosti a pokud se socializujeme společensky přijatelným způsobem, může nám usnadnit vlastní fungování ve společnosti. Rodina může mít také významný vliv na to, jakým směrem se budeme v životě ubírat, co budeme preferovat, jaké budeme mít ambice nebo jakou podobu budou mít naše vztahy.

Kromě přebírání postojů a názorů se v rodinách setkáváme i s řadou jiných znaků, které si mezigeneračně předáváme. Může jít o fyzické znaky, např. stává se často, že nám někdo rád připomene, že máme barvu očí nebo vypadáme podobně jako jiný člen rodiny. Mezigeneračně se nepřenášejí pouze fyzické znaky, ale také povahové rysy, temperament, inteligence aj. Můžeme tedy říct, že se tyto znaky mohou z jedné generace na druhou přenášet dvěma způsoby: některé se přenášejí biologicky – nebo též geneticky. Jiné jsou formovány např. prostřednictvím sociálního učení. Jelikož se všechny tyto dědičné znaky přenášejí napříč generacemi rodiny, mluvíme o tzv. mezigeneračním přenosu, kterým budu ve své práci dále zabývat.

Rodina může mít na jedince nepochybně pozitivní, ale i neblahý vliv v procesu jeho vývoje a růstu, obzvláště, pokud se v ní vyskytuje nějaká forma deviantního chování. V takovém případě může být mezigeneračně přenášeným dědictvím právě výše zmíněné deviantní chování. V práci se konkrétně budu zabývat mezigeneračním přenosem domácího násilí.

Domácí násilí je aktuálním společenským problémem, i když se v rodinách patrně vyskytovalo i v minulosti. Od ostatních forem násilí či kriminálního chování se odlišuje především tím, že se odehrává zpravidla za zavřenými dveřmi a často tak bývá před veřejností skryto. Tento společenský fenomén v minulosti dlouhodobě patřil mezi tabuizovaná témata, kvůli čemuž tato forma agrese nebyla považována za kriminální chování, a proto byla málokdy trestně stíhaná. S větším zájmem o téma domácího násilí se poprvé setkáváme až v 70. letech 20. století. Od té doby také vznikala řada různých teorií, které se takové chování v rodině pokoušejí vysvětlit.

V současnosti existuje i velké množství různých perspektiv v pohledu na domácí násilí, které se může napříč obory lišit.

Otázka mezigeneračního přenosu domácího násilí souvisí s možnostmi jeho řešení včetně prevence. Mnoho prací, které se zabývají reprodukcí domácího násilí, věnovalo pozornost tomu, jaký vliv má rodinná anamnéza na roli oběti v partnerském násilí.

Cílem této práce je, na základě druhotné analýzy dat z Pilotní sondy studentů z roku 2018, určit platnost hypotéz, které se pokoušejí nabídnout vysvětlení, jak k mezigeneračnímu přenosu domácího násilí v rodinách dochází. Ve své práci se budu zabývat především tím, jakou roli či vliv má zkušenost respondenta s násilím v jeho původní rodině na reprodukci domácího násilí v jeho současném partnerském vztahu. Zabývat se budu jak přenosem viktimní, tak pachatelské zkušenosti respondenta.

Tato bakalářská práce se skládá ze tří částí. První část je teoretická, která uvede čtenáře do problematiky a lépe vymezí téma práce. Druhá část představuje použitou metodologii a poslední část práce je analytická.

Teoretická část bakalářské práce si klade za cíl vymezit pojednávané téma a představuje teoretický rámec práce, který je důležitou oporou pro analytickou část. V této části práce se nejprve zaměřím na mezigenerační přenos domácího násilí, a to především s využitím teorie sociálního učení. Poté se zaměřuji na vysvětlení používaných pojmů agrese a domácího násilí. Na závěr kapitoly uvedu přehled některých teorií, které se pokoušejí nabídnout vysvětlení vzniku a existence domácího násilí v rodině.

V metodologické části práce blíže představím data, která ve své bakalářské práci využívám, tedy data pocházející ze Sondy studentů z roku 2018. Na závěr v této části práce představím sekundární analýzu, tedy výzkumný postup, který v závěrečné části práce používám.

V analytické části nejprve představím nástroj měření, který jsem pro analýzu dat zvolila a následně se již konkrétně zaměřím na tzv. index násilí mezi rodiči. Poté už bude následovat samotná analýza korelací zkoumaných dat, s jejíž pomocí se pokusím otestovat stanovené hypotézy.

1. TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část představuje teoretický rámec mé bakalářské práce, který bude sloužit jako opora pro její empirickou část a lépe mi pomůže vymezit téma práce. V této kapitole jsou popsány základní pojmy, které v bakalářské práci dále používám. Nejprve v práci představím termín mezigenerační přenos domácího násilí, a to především prostřednictvím teorie sociálního učení. Dále se v práci zaměřím a s pomocí odborné literatury definuji pojmy agrese a domácí násilí, kterými se v práci – jako s dědictvím získaným mezigeneračním přenosem – zabývám.

1.1. Mezigenerační přenos

Mezigenerační nebo též transgenerační či intergenerační přenos představuje vzorce chování, které si v rodinách předáváme mezi jejími jednotlivými generacemi. Může se jednat o přenos z jedné generace na druhou, zpravidla z generace 1 - tj. od rodičů na generaci 2 - tj. jejich dětí, ale není to nezbytně pravidlem. K přenosu může docházet např. i z generace 1 – v tomto případě od prarodičů na generaci 3 – tj. jejich vnuků apod. Nejedná se o přenos něčeho fyzického, hmatatelného, jako mohou být např. auto nebo peníze jako součást majetkového dědictví, ale v tomto případě se zajímáme o nějaké charakteristiky nebo chování, které můžeme pozorovat u rodiče i u dítěte (Liebroer, 2005), respektive u prarodiče a jeho vnuka. Již z úvodu víme, že tyto předávané či děděné charakteristiky mohou mít různou podobu. Může se jednat o jak o fyzické podobnosti, stejně tak i o podobnosti v chování, názorech, postojích, temperamentu aj.

Besemer (2017) uvádí, že mezigenerační přenos chování může zahrnovat např. socioekonomický status, vzdělání, stav duševního zdraví, rodičovské dovednosti, užívání návykových látek, předpoklady či sklon ke kriminálnímu jednání atd. Obecně můžeme mluvit o znacích dědičnosti.

Podle Hines (2002) k mezigeneračnímu přenosu dochází prostřednictvím přenosu rizikových faktorů, biologickým přenosem a/nebo prostřednictvím sociálního učení. V případě přenosu rizikových faktorů nedochází k přímému přenosu kriminálního

chování z rodiče na dítě, ale spíše k přenosu prostřednictvím konstelace nebo kontinuity antisociálních rysů.

U biologického přenosu můžeme hovořit například o impulzivité, která souvisí s neurobiologickými procesy jedince a má často vliv na charakter jeho svědomí a na sklony k páchání násilné trestné činnosti. Můžeme také hovořit i o agresivitě, která nejenže je dědičná, ale je podobně konstantní jako inteligence (Besemer, 2017).

Besemer (2017) také uvádí, že agresivita je osobnostním rysem jedince. Některé studie se zabývají faktory enviromentálními (faktory vlivu prostředí) i genetickými, které mohou ovlivňovat mezigenerační přenos domácího násilí a agresivního chování. Tyto studie mohou poskytovat ucelenější pohled na danou problematiku. Pro takové studie se nabízí využít behaviorální genetický výzkum (Hines, Saudino, 2002). V této práci se výše zmíněnými formami přenosu nicméně více zabývat nebudu. Zaměřím se na třetí formu přenosu, kterou je sociální učení, jež v následující části textu představím podrobněji.

Teorie sociálního učení patří podle Pikálkové a kol. (2015) mezi nejpopulárnější teorie, které si kladou za cíl zjistit a vysvětlit možné příčiny vzniku projevů násilí. Tato teorie byla v minulosti primární teorií, používanou pro vysvětlení mezigeneračního přenosu násilí (Hines, Saudino, 2002).

Podle této teorie se jedinec násilí "učí" prostřednictvím pozorování násilného chování u jiných lidí nebo též prostřednictvím fyzických trestů, jimž je on/-anebo jiný člen rodiny vystavován. Rodina je primární skupinou, ve které dochází k procesu socializace, což je proces, ve kterém se jedinec učí normám, hodnotám a orientacím skupiny, k níž patří (Voňková et., al., 2004). V rodině se učíme různým životním rolím jako jsou např. rodič, dítě, sourozenec, manžel či manželka. Kromě rolí si v rodině osvojujeme i způsoby, jakými se vypořádáváme se stresovými situacemi, s krizí či frustrací (Pikálková a kol., 2015).

Vyskytují-li se v rodině některé formy násilí, pak se učíme i těm. Učíme se nejen násilí užívat, ale i tomu, jak takový způsob chování racionalizovat nebo ho omlouvat a ospravedlňovat před ostatními i před sebou samým. Násilí či agrese jsou vnímány jako legitimní způsob řešení konfliktů v rodině nebo například snahy vypořádat se s negativními emocemi (Besemer, 2017).

V takové rodině bývá agresivní chování a důsledky, které přináší, vnímáno pozitivně („*takové chování mi pomůže něčeho dosáhnout*“ - např. autority.) Alternativní reakce

neexistují nebo nejsou rodinou/skupinou oceňovány (Pikálková a kol., 2015). Tyto vzorce chování mohou pak být v dospělosti jedincem opakovány jako osvědčené mechanismy např. při snaze vypořádat se s negativními emocemi nebo při řešení konfliktů s dalšími lidmi (Pikálková a kol., 2015).

V této práci se zabývám mezigeneračním přenosem agresivního chování v souvislosti s domácím násilím. V tomto případě je tedy oním diskutovaným “dědictvím” právě agresivní chování, což je další pojem, který je třeba v rámci této kapitoly blíže představit.

1.2. Agresivní chování

V této části práce se více zabývám pojmy agrese, agresivita a agresivní poruchy chování. Pojmy agrese a agresivita souvisí především s pachatelskou zkušeností s domácím násilím.

Agresi můžeme chápat jako určitý útok, projev násilí a nepřátelství vůči určitému objektu a útočnost s úmyslem danému objektu ublížit (Martínek, 2009). Sociologický slovník definuje agresi jako “akt nepřátelství nebo útoku směřující vědomě k poškození druhého, k omezení jeho svobody a ke způsobení psychické nebo fyzické bolesti” (Jandourek, 2001). Pokud agrese porušuje zájmy chráněné trestním právem, mluvíme o tzv. kriminální agresi, kterou řadíme mezi sociálně deviantní chování.

Agresivitou rozumíme určitou predispozici právě k takovému jednání, je to tedy tendence k jednání útočnému (Gřivna, 2019). V této souvislosti se mi zdá důležité zmínit, že určitou mírou agresivity disponuje každý z nás. Jedná se totiž o charakteristický rys osobnosti. Agresivitu začínáme využívat již jako děti, kdy nám napomáhá k uvědomování si svého vlastního já a k dosahování stanovených cílů. V tomto případě se nicméně jedná o zdravý, přirozený projev agresivity/ agresivního chování.

Naproti tomu **agresivní poruchy chování** představují násilné omezování práv ostatních. U agresivních poruch chování je agrese namířená např. proti lidem, zvířatům, majetku či vlastnictví cizího (Gřivna, 2019).

1.3. Domácí a partnerské násilí

Podle Jandourka je **násilí** jednorázové jednání, kterým jeden člověk způsobí druhému člověku silou nějakou škodu (Jandourek, 2001). **Domácí násilí** patří mezi formy kriminálního násilí. V České republice byla tato problematika dlouho tabuizovaným tématem a větší zájem o tuto problematiku projevila česká společnost až v posledních dvaceti letech (Gřivna, 2019). Od té doby se fenomén domácího násilí začala zabývat a zabývá řada státních i nestátních organizací. Podle Voňkové není fenomén domácího násilí mimořádný pro samotné “násilí”, ale pro okolnosti, za kterých je páčáno. Domácí násilí se totiž odehrává za zavřenými dveřmi napříč celou společností, a proto bývá oku okolí často skryto (Voňková, et al., 2004). Vymezení tohoto pojmu a to, jaké jednání a aktéry zahrnuje, je velmi obtížné. Proto se různé definice pojmu domácí násilí liší.

Trestní zákoník, konkrétně §199, definuje domácí násilí jako týrání osoby žijící ve společném obydlí. Komplexnější definici nabízí Akční plán prevence domácího násilí a genderově podmíněného násilí na léta 2015-2018: *“veškeré akty fyzického, sexuálního, psychického, ekonomického či dalších forem násilí, k němuž dochází v rodině nebo v domácnosti mezi bývalými či stávajícími manžely, partnery či osobami blízkými, bez ohledu na to, zda násilná osoba sdílí nebo sdílela společnou domácnost s osobou ohroženou tímto násilím”* (Úřad vlády ČR, 2015).

Domácí násilí má zpravidla několik forem, přičemž některé z nich se spolu často prolínají. Podle Voňkové (2004) rozlišujeme tyto formy násilí:

- fyzické,
- psychické,
- verbální,
- emocionální,
- ekonomické,
- sexuální,
- sociální.

Někteří odborníci dále rozlišují ještě separační a/nebo nátlakové kontrolující násilí. Gřivna (2019) uvádí tyto specifické znaky, které jsou pro domácí násilí typické:

- privátní prostředí (tj. násilí je pácháno v rodině či v partnerském vztahu „za zavřenými dveřmi“),
- opakované ataky (tj. agresor páchá násilí na oběti opakovaně),
- eskalace násilí a jasné role (míra a/nebo frekvence páchání násilí se časem zvyšuje, je jasné, kdo je agresor a kdo oběť).

Hlavní rozdíl mezi domácím a partnerským násilím spočívá v tom, že domácí násilí zahrnuje násilné jednání vůči dětem nebo dalším členům domácnosti, kdežto k **partnerskému násilí** (*intimate partner violence*) může docházet i mimo rodinu, např. na pracovišti nebo třeba v rámci seznamování a “randění”. Ale tento typ násilí se odehrává pouze mezi intimními partnery (Buriánek et al., 2014).

Některé zdroje ale mezi výše zmíněnými pojmy nedělají rozdíl a definují domácí násilí jako násilí mezi partnery, což může být někdy zavádějící, protože domácí násilí může páchat např. rodič na dítěti.

1.3.1. Fyzické a psychické násilí

Fyzické násilí představuje různé typy fyzických útoků nebo napadení např. strkání, fackování, kopání, ohrožování zbraní nebo nožem, znehybňování oběti nebo házení předmětů (Voňková, et al., 2004). Na rozdíl od psychického násilí bývají důsledky toho fyzického často viditelné a medicínsky ověřitelné. Fyzické formy agrese bývají také lépe metodologicky měřitelné než ty psychické, kvůli “jednoznačnosti” důsledků této formy napadení. Díky ní se dostávají do popředí zájmu v kontextu problematiky násilí (Pikálková, et al., 2015). Tato autorka také uvádí, že fyzické násilí v partnerském vztahu bývá častěji vnímáno jako odsouzeníhodné, což nemusí vždy platit v případech násilí psychického, u něhož hraje roli momentální kontext dané situace.

Vedle fyzického nesmíme opomenout již zmiňované psychické násilí, které je někdy též nazývané jako psychické týrání. **Psychické násilí** představuje zejména verbální napadení/týrání, ponižování, zesměšňování, nadměrná kontrola, žárlivost, stalking, zamezování styků s přáteli/rodinou etc. (Voňková, et al., 2004). Jak již bylo zmíněno, důsledky psychického násilí nejsou na jeho oběti tak viditelné a rozpoznatelné, jako tomu zpravidla bývá u násilí fyzického.

Na závěr je třeba podotknout, že agresor může tyto formy násilí – fyzické a psychické – kombinovat, tj. střídat a/nebo používat i současně. Jinými slovy, fyzické násilí v rodině či v partnerském vztahu může být – a často také bývá – doprovázeno tím psychickým.

1.4. Sociologické teorie vysvětlující násilí v rodině

Vedle mezigeneračního přenosu, který může ovlivnit výskyt násilného chování v rodině či mezi partnery, považuji za důležité zmínit ve své bakalářské práci i některé vybrané sociologické teorie, které se pokoušejí vznik a existenci takového chování v partnerském vztahu či v rodině vysvětlit.

1.4.1. Situační teorie (též teorie napětí)

Situační teorie se pokouší odpovědět na otázku, proč je násilí vůči druhé osobě používáno v určité situaci a v jiné už nikoli. Podle této teorie podmiňují výskyt agresivity a násilí dva hlavní faktory. 1) Prvním z nich může být strukturální stres a nedostatek vyrovnávacích mechanismů v rodině. Jako příklad lze uvést např. nedostatek ekonomických zdrojů, který může být faktorem podmiňujícím násilné jednání (Pikálková a kol., 2015). 2) Druhý faktor představují kulturní normy vyznávané v dané společnosti, které se týkají užívání síly a násilí. Někteří badatelé se domnívají, že v současné tzv. vyspělé společnosti (obzvláště v té americké) je násilí vůči dětem, obzvláště v podobě fyzických trestů, normativní. To znamená, že trestané děti se tak učí užívat násilí expresivně i instrumentálně jako prostředek, který jim může napomáhat vyrovnat se s určitou stresovou situací (Pikálková a kol., 2015).

1.4.2. Teorie zdrojů

Teorie zdrojů vychází z předpokladu, že veškeré sociální systémy, včetně rodiny, spočívají v existenci určitého stupně hrozby moci nebo jejího držení. Čím více zdrojů (ekonomickými, sociálními či personálními) osoba podle této teorie disponuje, tím větší má moc (Pikálková a kol., 2015). Podle této teorie by tedy nedostatek výše

zmíněných zdrojů mohl vést k použití síly či násilí v otevřeném jednání. Pokud partner, který chce být ve vztahu dominantní osobou, má např. nižší vzdělání, málo prestižní povolání, nižší příjem či špatné sociální vazby/kontakty, může využít násilí k nabytí nebo ke znovunabytí dominantního postavení ve vztahu. Nemusí to ovšem být pouze takto. Násilí může být rovněž reakcí na frustraci z nedostatku výše uvedených zdrojů (Gelles, 2003).

1.4.3. Teorie sociální směny

Teorie sociální směny čerpá ze dvou hlavních zdrojů – z behaviorální psychologie a z politické ekonomie. Autorem této teorie je George C. Homans, který předpokládal, že každý člověk si ze všech možných interakcí odnáší nějaký zisk (Keller, 2013). Hlavní otázkou je, zda se jedná o zisk přiměřeně velký, který by představoval tzv. distributivní spravedlnost. To znamená, že hodnota toho, co člověk dává, by měla být proporcionální k hodnotě toho, co člověk získává v jiné oblasti od členů skupiny (Keller, 2013), např. svého rodinného systému. Výskyt násilí se v tomhle případě řídí principem poměru mezi „náklady“ a „zisky“. To v praxi znamená, že násilí je v rodině nebo mezi partnery užito v případech, kdy „zisk“ druhého převažuje nad jeho „náklady“ (Pikálková a kol., 2015).

1.5. Teorie příčin domácího násilí:

Voňková (2004) uvádí přehled kriminologických teorií, které se zaměřují přímo na snahu poskytnout vysvětlení příčin vzniku a existence domácího násilí. Tyto teorie jsou uvedeny v textu níže:

1.5.1. Teorie individuálních faktorů

Jak název napovídá, tato teorie se zaměřuje na dílčí či individuální charakteristiky aktérů a na poznání jejich psychiky, individuality a/nebo na jejich psychopatologii. Tyto individuální faktory představují zejména: psychiku partnerů, specifické rysy jejich osobnosti, eventuálně i psychopatologii osobnosti partnerů. Voňková uvádí, že nebyly nalezeny žádné faktory, které by objasnily páchaní násilí vůči partnerce či partnerovi (Voňková et., al., 2004).

1.5.2. Teorie sociálně – psychologických faktorů

Tato teorie zkoumá sociální proměnné spolu s psychologickými charakteristikami jednotlivce (mezi tyto teorie můžeme zařadit mezigenerační přenos agresivního chování/ partnerského násilí). Mohou se např. zaměřit na zážitky z dětství, které vyúsťují v mezigenerační přenos intimního násilí. Tato hypotéza se častěji potvrzuje u mužů jako u pachatelů různých forem domácího násilí, nežli u žen jako jeho obětí (Voňková et., al., 2004).

1.5.3. Teorie sociálně – kulturních faktorů

Tato teorie spatřuje příčinu domácího/ partnerského násilí “v sociálně strukturované rovnoprávnosti, v kulturních postojích a normách, které ovlivňují rodinné vztahy” (Gelles, 1977). Jak je patrné, tato teorie se od těch dvou předešlých liší zejména v tom, že zcela opomíjí individuální osobnostní výbavu a predispozice aktérů domácího násilí v rodině a odpovědnost za ně tak klade spíše na společnost než na jednotlivce.

1.5.4. Další teorie

Mezi další teorie patří např. **biologicko-genetické** (zaměřují se na obecné, vrozené dispozice k agresivnímu jednání); **psychologické** (ty se koncentrují na psychiku či psychopatologii pachatele) nebo výše zmíněné **sociologické** teorie (Voňková et., al., 2004).

Jak již bylo diskutováno, výše uvedené teorie vzniku a existence domácího násilí se od sebe vzájemně liší podle použité oborové optiky a jejich východisek. Zdá se nicméně, že domácí násilí může být ovlivňováno celou řadou obtížně měřitelných charakteristik či faktorů a jejich individuálně často odlišné kombinaci na úrovni společnosti, fyzické a psychické výbavy a predispozici jedince a naučených vzorců chování v procesu jeho socializace v rodině. Výhodné se proto jeví nepoužívat pro vysvětlení konkrétního případu domácího násilí jednu teorii či skupinu teorií (např. sociologické), ale kombinaci teorií biologicko-genetických, psychologických a sociologických.

2. METODOLOGICKÁ ČÁST

2.1. Cíl a předmět výzkumu

Cílem této práce je pomocí sekundární analýzy dat z „Pilotní sondy studentů z roku 2018“ zjistit, zda může mít mezigenerační přenos agresivního chování vliv na reprodukci domácího násilí. V další části práce se proto zaměříme na předmět výzkumu.

2.1.1. Pilotní sonda studentů z roku 2018

Pilotní sonda studentů byla realizována v roce 2018 na českých vysokých školách a sloužila zejména k ověřování dotazníku, který měl být použit pro plánovaný výzkum partnerského násilí.

Skupinový sběr dat proběhl v časovém období říjen–listopad 2018 pomocí anonymních dotazníků (PAPI) na těchto vysokých školách: ČZU Suchdol, FF UK, FSE UJEP, VŠE Praha a VŠO Praha napříč studijními obory (viz Tabulka č.1).

Tohoto šetření se zúčastnilo celkem 379 respondentů, z nichž bylo 120 mužů (31,7 %) a 259 žen (68,3 %) ve věkovém průměru 22 let. Přičemž nejmladší respondenti dosahovali věku 19 let a nejstarší respondent věku 41 let (viz Tabulka 1).

V dotazníkovém šetření odpovídali zúčastnění studenti na otázky, které se týkaly jejich vlastních partnerských zkušeností i na otázky, které se týkaly původních rodin respondentů (Buriánek, 2020). Otázky ve výzkumu se zaměřují především na viktimmní zkušenost respondentů.

Vzorem pro Pilotní sondu studentů z roku 2018 byly sondy studentů, které provedl americký sociolog Murray A. Straus. Vzhledem k charakteru výzkumu a technice sběru dat se nejedná o reprezentativní výběr pro celou populaci studentů vysokých škol v ČR (Paloušová, 2020). Data z Pilotní sondy studentů byla využita jako zdroj pro příspěvky na odborných konferencích a v odborných člácích. Tak je tomu např. v případě článku: „*Partnerské násilí mezi studenty vysokých škol: genderové rozdíly v chápání a viktimizaci*“ (Paloušová, 2020).

Tabulka č. 1

	Počet	%	Valid %
N (celkem)	379		
Pohlaví			
muži	120	31.7	31.7
Ženy	259	68.3	68.3
neodpověď(a)/neví			
Věk			
19	50	13.2	13.4
20	62	16.4	16.6
21	47	12.4	12.6
22	50	13.2	13.4
23	61	16.1	16.3
24	56	14.8	15
25	27	7.1	7.2
26	9	2.4	2.4
27	1	0.3	0.3
28	5	1.3	1.3
33	1	0.3	0.3
34	2	0.5	0.5
35	1	0.3	0.3
39	1	0.3	0.3
41	1	0.3	0.3
neodpověď(a)/neví	5	1.3	
Typ studovaného oboru			
technický, ekonomický	146	38.5	38.9
Lékařský, přírodovědný	7	1.8	1.9
humanitní, společenskovední	219	57.8	58.4

Zdroj: Pilotní sonda studentů 2018

2.1.2. Základní seznámení s prostředím původní rodiny respondenta

Z dat získaných prostřednictvím výzkumu realizovaného v rámci Pilotní sondy studentů v roce 2018 lze mj. získat řadu informací o původní rodině respondentů, které nám přibližují prostředí, ze kterého studenti pocházejí (viz Tabulka č. 2). Většina respondentů (celkem 76 %) uvádí, že je během povinné školní docházky vychovávali oba rodiče. U 30,9 % respondentů zajišťovali finanční zdroje pro ekonomické zabezpečení rodiny oba rodiče. Co se týče domácích prací, většina respondentů uvádí, že tyto činnosti v rodině vykonávala především matka (32,7 %).

Ve srovnání se svými vrstevníky hodnotilo 38 % dotazovaných studentů ekonomickou situaci rodiny v minulosti ve srovnání s ostatními rodinami jako stejnou, jako „o něco horší“ ji hodnotilo celkem 12,7 % respondentů a jako „o něco lepší“ nebo mnohem lepší ji hodnotilo 18,7 % respondentů.

Poslední informací o původní rodině respondenta, kterou získáváme z Tabulky č. 2 je hodnocení respondenta toho, jak vychází se svou matkou a se svým otcem. Respondenti měli za úkol na škále určit, nakolik souhlasí s výrokem „Se svým otcem/svou matkou vycházím dobře“. V případě matky zvolilo odpověď „Rozhodně nesouhlasím“ 71 %, v případě otce 54,1 %. Odpověď „Spíše souhlasím“ zvolila v případě matky 1,8 % respondentů a v případě otce 5 %.

Tabulka č. 2

Zdroj: Pilotní sonda studentů 2018

Domácí práce, vaření, úklid, drobné úpravy realizoval/a	Počet	%
Otec	5	1.3
2	3	.8
3	4	1.1
Oba stejně	76	20.1
5	95	25.1
6	124	32.7
Matka	68	17.9
Total	375	98.9
Finanční zdroje zajišťoval/a		
Otec	37	9.8
2	73	19.3
3	89	23.5
Oba stejně	117	30.9
5	23	6.1
6	17	4.5
Matka	21	5.5
Total	377	99.5
Kdo převážně vychovával v období ZŠ		
vlastní otec a vlastní matka	288	76.0
jeden vlastní rodič s novým partnerem /kou	24	6.3
pouze jeden rodič	56	14.8
jiná situace	11	2.9
Total	379	100.0
Ekonomický stav v minulosti ve srovnání s většinou rodin.		
mnohem hůře	4	1.1
Hůře	18	4.7
o něco hůře	48	12.7
Stejně	144	38.0
o něco lépe	71	18.7
Lépe	71	18.7
mnohem lépe	22	5.8
Total	378	99.7
Se svým otcem vycházím dobře.		
Rozhodně nesouhlasím	205	54.1
Spiše nesouhlasím	109	28.8
Ani souhlas ani nesouhlas	23	6.1
Spiše souhlasím	19	5.0
Rozhodně souhlasím	1	.3
Total	357	94.2
Se svou matkou vycházím dobře		
Rozhodně nesouhlasím	269	71.0
Spiše nesouhlasím	89	23.5
Ani souhlas ani nesouhlas	7	1.8
Spiše souhlasím	7	1.8
Rozhodně souhlasím	0	0
Total	372	98.2

2.2. Sekundární analýza

Při sekundární analýze se používají dokumenty, které byly původně zhotoveny pro jiný účel a využívá výsledky empirických výzkumů či statistická data, které byly realizovány a získány dříve, jinou osobou. Sekundární analýzu můžeme rovněž chápat jako formu odhalování latentních informací v již dříve využitém materiálu (Buriánek, 1988). Jak již bylo uvedeno, ve své bakalářské práci využiji pro druhotnou analýzu data z Pilotní sondy studentů 2018.

2.2.1 Vymezení hypotéz pro analýzu

V této části představím konkrétní hypotézy, které se prostřednictvím sekundární analýzy pokusím, s využitím dat ze Sondy studentů z roku 2018, otestovat. Konkrétně pomocí korelačních analýz. Jde o následující 3 hypotézy H1 – H3:

H1: „Násilí mezi rodiči má vliv na postoje respondenta k pravděpodobnosti výskytu rizikového jevu ve vztahu“.

H2: „Násilí mezi rodiči ovlivňuje pachatelskou zkušenost respondenta v jeho současném partnerském vztahu“

H3: „Násilí mezi rodiči ovlivňuje viktimní zkušenost respondenta v jeho současném partnerském vztahu“

3. ANALYTICKÁ ČÁST

V následující části mé bakalářské práce přistoupíme k samotné analýze a interpretaci výsledků plynoucích ze sekundární analýzy dat získaných při realizaci Pilotní sondy studentů v roce 2018. Tato část práce se bude především věnovat testováním výše stanovených hypotéz a vztahů mezi proměnnými. Kapitola je rozdělena na části věnované jednotlivým faktorům.

3.1. Nástroje pro měření mezigeneračního přenosu domácího násilí

Než přejdu k samotnému testování hypotéz, je nutné zkonstruovat index, představující riziko agresivního chování či domácího násilí v původní rodině respondenta.

3.1.1 Index násilí mezi rodiči

Z Pilotní sondy studentů v roce 2018 získáváme informace o spoustě dílčích zkušeností respondenta z jeho původní rodiny. V rámci této práce mě více než jednotlivosti zajímá celková charakteristika rodiny respondenta, a proto jsem se rozhodla zkonstruovat index násilí mezi rodiči (viz. *Tabulka č.6*). Tento index slouží jako nástroj pro měření výskytu domácího násilí v původní rodině respondenta.

Index jsem vytvořila pomocí osmi škál, které představují čtyři možné scénáře potenciálního násilí mezi rodiči respondenta. Každý tento scénář měl dvě podoby. V jedné podobě je možným pachatelem, iniciátorem násilného jednání otec, v druhém případě naopak matka (viz *Tabulka č. 3*). Respondenti se vyjadřovali u každého scénáře pomocí stupnice, kde 1 = „nikdy“ a 10 = „běžné, intenzivní a trvalé“ (viz *Tabulka č.3*).

Index jsem vytvořila pomocí procedury Compute v programu SPSS Statistics. V této podobě (viz. *Tabulka č.5*) index zobrazuje četnost všech odpovědí. Každý respondent získává skóre na základě toho, jaké odpovědi na škále zvolil. Nejmenší možné skóre, které respondent získává je „8“, to získává v případě, že u všech osmi škál zvolil odpověď 1, tedy „nikdy“. Maximální možné skóre je 80, v tomto případě by

respondent zvolil pokaždé odpověď 10. Pro potřebu kontingenčních tabulek jsem se rozhodla tento index rozdělit do pěti kategorií. Každá kategorie se skládá z hodnot, které jsou uvedené v *Tabulce č. 5*.

První kategorie „téměř nikdy/ nikdy“ obsahuje hodnoty 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15. Druhá kategorie „občas“ obsahuje hodnoty 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 a 23. Dále třetí kategorie „dílčí zkušenost“ = 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, čtvrtá kategorie „často“ = 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 42 a pátá kategorie „Velmi často/trvalé“ = 43, 45, 47, 49, 53, 56, 58 a 63 (viz. *Tabulka č. 6*). *Tabulka č. 6* ukazuje frekvenci odpovědí respondentů. Vidíme, že nejvíce, tedy 60.9 % případů spadá do kategorie „téměř nikdy/nikdy“. Nejméně spadá do kategorie „Velmi často/ Trvalé“ (2.6 %).

Pro zjištění kvality tohoto měřicího nástroje jsem zvolila výpočet Cronbachova α pomocí programu SPSS Statistics (viz. *Tabulka č. 4*). Hodnota přesáhla hodnotu 0,8. S ohledem na to lze tedy argumentovat, že výše reliability je přijatelná a s indexem bylo možné dále pracovat.

Tabulka č. 4

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N položek
.830	8

Zdroj: Pilotní sonda studentů 2018

Tabulka č. 5

Index násilí mezi rodiči – před kategorizací					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	8.00	86	22.7	25.1	25.1
	9.00	16	4.2	4.7	29.7
	10.00	37	9.8	10.8	40.5
	11.00	20	5.3	5.8	46.4
	12.00	32	8.4	9.3	55.7
	13.00	10	2.6	2.9	58.6
	14.00	22	5.8	6.4	65.0
	15.00	8	2.1	2.3	67.3
	16.00	15	4.0	4.4	71.7
	17.00	10	2.6	2.9	74.6
	18.00	10	2.6	2.9	77.6
	19.00	4	1.1	1.2	78.7
	20.00	10	2.6	2.9	81.6
	21.00	7	1.8	2.0	83.7
	22.00	2	.5	.6	84.3
	23.00	4	1.1	1.2	85.4
	24.00	1	.3	.3	85.7
	25.00	6	1.6	1.7	87.5
	26.00	3	.8	.9	88.3
	27.00	4	1.1	1.2	89.5
	28.00	4	1.1	1.2	90.7
	29.00	2	.5	.6	91.3
	30.00	2	.5	.6	91.8
	31.00	2	.5	.6	92.4
	32.00	3	.8	.9	93.3
	33.00	2	.5	.6	93.9
	34.00	1	.3	.3	94.2
	36.00	2	.5	.6	94.8
	37.00	2	.5	.6	95.3
	38.00	2	.5	.6	95.9
	39.00	2	.5	.6	96.5
	40.00	2	.5	.6	97.1
	42.00	1	.3	.3	97.4
	43.00	1	.3	.3	97.7
	45.00	1	.3	.3	98.0
	47.00	1	.3	.3	98.3
	49.00	2	.5	.6	98.8
	53.00	1	.3	.3	99.1
	56.00	1	.3	.3	99.4

	58.00	1	.3	.3	99.7
	63.00	1	.3	.3	100.0
	Total	343	90.5	100.0	
Missing	Systém	36	9.5		
Total		379	100.0		

Zdroj: Pilotní sonda studentů 2018

Poznámka: výsledky bez kategorií „nevím, netýká se“ a „bez odpovědi“

Tabulka č. 6

Zdroj: Pilotní sonda studentů 2018

Index násilí mezi rodiči					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Téměř nikdy/Nikdy	231	60.9	67.3	67.3
	Občas	62	16.4	18.1	85.4
	Dílčí zkušenost	27	7.1	7.9	93.3
	Často	14	3.7	4.1	97.4
	Velmi často/Trvalé	9	2.4	2.6	100.0
	Total	343	90.5	100.0	
Missing	Systém	36	9.5		
Total		379	100.0		

3.2. Analýza korelací

V této části práce přecházíme už k samotné analýze dat. Konkrétně k analýze korelací. Korelace jsem zkoumala mezi jednotlivými položkami a indexem násilí mezi rodiči. Nejprve jsem provedla korelační analýzu mezi indexem násilí mezi rodiči a položkami, které se zabývají pravděpodobností výskytu rizikového jevu či situace ve vztahu. Dále nás budou zajímat korelace mezi indexem násilí mezi rodiči a výskytem konkrétní rizikové situace ve vztahu nejprve na možnou viktimmní zkušenost respondenta, poté na jeho možnou pachatelskou zkušenost.

3.2.1 Korelace mezi pravděpodobností ve vztahu a indexem násilí mezi rodiči

V této části práce se budeme zabývat korelační analýzou indexu násilí mezi rodiči a položek, které se zabývají postoji respondenta. Konkrétně pravděpodobností výskytu rizikového jevu či situace v jeho/jejím současném vztahu.

Respondenti odpovídali na otázku: „Je podle Vás pravděpodobné, že by se ve Vašem partnerském vztahu někdy (třeba v budoucnu) mohl objevit?“. Respondenti měli v matici otázek pět možných scénářů, kterých se tato otázka týkala. Odpovědi volili

na stupnici (1-10). Na této stupnici „1“ představuje odpověď zcela nepravděpodobné a „10“ maximálně pravděpodobné.

Pomocí korelačních koeficientů v *Tabulce č. 3* se pokusíme určit platnost hypotézy *H1*: „Násilí mezi rodiči má vliv na postoje respondenta k pravděpodobnosti výskytu rizikového jevu ve vztahu“.

Tabulka č. 7

Vztah indexu násilí mezi rodiči s proměnnými – postoje	sig.	Gamma	Kendalovo tau-b	Kendalovo tau-c
Pravděpodobnost ve vztahu:Konflikt,fyzický útok	.000	0.273	0.152	0.099
Pravděpodobnost ve vztahu:Kontrola druhého,pronásledování	.000	0.302	0.191	0.144
Pravděpodobnost ve vztahu:Dohadování,střety, ale vyhovění všem	.000	0.216	0.140	0.111
Pravděpodobnost ve vztahu:Snaha mocensky ovládnout, zastrášovat a trestat	.000	0.353	0.183	0.104
Pravděpodobnost ve vztahu:Vynucení sexu proti vůli druhého	.000	0.242	0.127	0.077

Zdroj: Pilotní sonda studentů 2018

Poznámka: výsledky bez kategorií „nevím, netýká se“ a „bez odpovědi“

Tabulka č. 8

Zdroj: Pilotní sonda studentů 2018, Poznámka: výsledky bez kategorií „nevím, netýká se“ a „bez odpovědi“

Pravděpodobnost ve vztahu: Kontrola druhého, pronásledování												
		Nepravděpodobné, vyloučené	2	3	4	5	6	7	8	9	Maximálně pravděpodobné	Total
Téměř nikdy/Nikdy	% within index mezi rodiči	46.6 %	31.9 %	12.3 %	4.4 %	2.0 %	1.5 %	0.5 %	0.5 %	0.0 %	0.5 %	100 %
Občas	% within index mezi rodiči	47.3 %	21.8 %	12.7 %	5.5 %	9.1 %	1.8 %	1.8 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	100 %
Dílejší zkušenost	% within index mezi rodiči	40.0 %	8.0 %	24.0 %	12.0 %	4.0 %	4.0 %	0.0 %	0.0 %	4.0 %	4.0 %	100 %
Často	% within index mezi rodiči	9.1 %	18.2 %	18.2 %	9.1 %	0.0 %	27.3 %	0.0 %	9.1 %	9.1 %	0.0 %	100 %
Velmi často/Trvalé	% within index mezi rodiči	11.1 %	22.2 %	22.2 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	33.3 %	11.1 %	0.0 %	0.0 %	100 %

Při analýze korelací se budeme zabývat analýzou vztahu mezi dvěma proměnnými, konkrétně těsností tohoto vztahu. V případě Tabulky č. 7 nás bude zajímat těsnost vztahu mezi indexem násilí mezi rodiči vyjádřeném čtyřmi položkami, které se zabývají pravděpodobností výskytu rizikového jevu či situace ve vztahu respondenta. Protože se jedná o ordinální proměnné, zvolila jsem korelační koeficienty Gamma a Kendallovo tau. Kontingenční tabulky u těchto proměnných byly obdélníkové (viz Tabulka č. 8), a proto jsem zvolila Kendallovu tau-c.

Největší těsnost vztahu nám vychází u indexu násilí mezi rodiči a proměnnou „Pravděpodobnost ve vztahu: Kontrola druhého, pronásledování“. Na tento vztah se můžeme podrobněji podívat v kontingenční tabulce (Tabulka č. 8), kterou jsem zvolila jako ukázkou postupu při analýze korelací. Tato položka nás informuje o tom, zda respondent považuje za pravděpodobné, že se v jeho současném či budoucím vztahu bude vyskytovat kontrola druhého či pronásledování.

Z tabulky č. 8 je patrné, že respondenti, kteří na otázku týkající se násilí mezi rodiči odpověděli „téměř nikdy/nikdy“ a „občas“ označili situaci „Kontrolu druhého, pronásledování“ jako nepravděpodobnou, vyloučenou“. Jako Maximálně pravděpodobnou tuto situaci označilo pouze 0,5 % respondentů, kteří s násilím mezi rodiči nemají téměř žádnou nebo žádnou zkušenost. Přiklání se tak spíše k možné pravděpodobnosti výroku. Dále 11 % respondentů, kteří násilí mezi rodiči považují za velmi časté a trvalé, volili na škále odpověď „8“. Z tabulky č. 8 vyplývá, že k pravděpodobnosti tohoto výroku se přiklání především respondenti, kteří mají nějakou zkušenost s domácím násilím z původní rodiny.

Obecně můžeme říct, že se jedná o slabé, statisticky významné korelace. Hypotézu H1 proto můžeme označit za platnou.

3.2.2 Korelace mezi konkrétní situací ve vztahu a indexem násilí mezi rodiči

V této části práce se zaměříme na těsnost vztahu mezi indexem násilí mezi rodiči a položkami, které reprezentují konkrétní situace ve vztahu respondenta. Položky v tabulce č. 9 - možnou pachatelskou zkušenost respondenta, naproti tomu položky v tabulce č. 11 a tabulce č. 16 - respondentovu možnou viktimní zkušenost. V interpretaci korelací se zaměřím pouze na asociace statisticky významné.

Pomocí analýzy korelací se pokusím určit platnost hypotéz H2 a H3.

Tabulka č. 9

Vztah indexu násilí mezi rodiči s proměnnými (konkrétní situace ve vztahu –psychatelská zkušenost)	sig.	Gamma	Kendallovo tau-b	Kendallovo tau-c
pachatelská zkušenost – ničení	.203	0.330	0.087	0.024
pachatelská zkušenost – kontrola výdejů a příjmu	.000	0.420	0.175	0.075
pachatelská zkušenost – zákaz styku s lidmi	.001	0.226	0.117	0.070
pachatelská zkušenost – úražky anebo nadávky	.000	0.324	0.166	0.094
pachatelská zkušenost – donucení k sexu pomocí vydírání	.002	0.391	0.139	0.062
pachatelská zkušenost – použití fyzické síly donucení k sexu	.130	0.534	0.077	0.016
pachatelská zkušenost – donucení k pohlavnímu styku násilím	.000	0.837	0.154	0.024
pachatelská zkušenost – fáčka	.004	0.159	0.058	0.026
pachatelská zkušenost – kopnutí, úder	.000	0.458	0.145	0.045
pachatelská zkušenost – napadení se zraněním	.001	0.535	0.124	0.028
pachatelská zkušenost – donucení k souhlasu s názory nesprávnými	.786	0.137	0.045	0.019
pachatelská zkušenost – Vyhrožoval/a mi fyzickým útokem nebo nějakou zbraní tak, že jsem opravdu bál/a	.002	0.765	0.136	0.019

Zdroj: Pilotní sondy studentů 2018

Poznámka: výsledky bez kategorií „nevím, netýká se“ a „bez odpovědi“

Tabulka č. 10

Pachatelská zkušenost – urážky anebo nadávky							
Index násilí mezi rodiči		Nikdy	Jednou	Několikrát za rok	Skoro každý měsíc	Několikrát do měsíce	
Téměř nikdy/Nikdy	% within index mezi rodiči	79.8 %	11.2 %	8.5 %	0.5 %	0.0 %	100.0 %
Občas	% within index mezi rodiči	71.2 %	15.4 %	11.5 %	0.0 %	1.9 %	100.0 %
Dílčí zkušenost	% within index mezi rodiči	68.2 %	22.7 %	9.1 %	0.0 %	0.0 %	100.0 %
Často	% within index mezi rodiči	66.7 %	25.0 %	0.0 %	8.3 %	0.0 %	100.0 %
Velmi často/Trvalé	% within index mezi rodiči	0.0 %	33.3 %	66.7 %	0.0 %	0.0 %	100.0 %

Zdroj: Pilotní sondy studentů 2018

Poznámka: výsledky bez kategorií „nevím, netýká se“ a „bez odpovědi“

V tabulce č. 9 budeme věnovat pozornost asociacím mezi indexem a konkrétními situacemi ve vztahu, konkrétně možnou pachatelskou zkušenost respondenta. Znovu se setkáváme s proměnnými ordinálními, a proto jsem pro analýzu zvolila koeficient Kendallovo tau-c, který je spolehlivější nežli koeficient Gamma. A také se opět zaměříme na asociace, které vychází jako statisticky významné.

Nejsilnější asociace nám vychází mezi indexem násilí mezi rodiči a proměnnou „Pachatelská zkušenost – urážky anebo nadávky“. Tato proměnná nás informuje o tom, jak často respondent užívá urážky či nadávky ve svém současném vztahu. Opět se podíváme na kontingenční tabulku (Tabulka č. 10), která tento vztah mezi proměnnými zobrazuje. Z tabulky č. 10 je patrné, že většina respondentů zvolila u této proměnné odpověď „Nikdy“. Odpověď „Několikrát za rok“ zvolilo 66,7 % respondentů, kteří hodnotí násilí mezi rodiči jako velmi častý či trvalý jev. Nesmíme ovšem opomenout fakt, že se jedná o malou skupinu respondentů.

Odpověď „Skoro každý měsíc“ zvolilo 8,3 % respondentů, kteří hodnotí násilí mezi rodiči jako častý jev. Odpověď „Několikrát do měsíce“ zvolilo 1,9 % respondentů, kteří hodnotí násilí mezi rodiči jako občasný jev. Z tabulky č. 10 vyplývá, že urážky a nadávky se mohou vyskytovat častěji ve vztahu jedince, který má zkušenost s násilím z původní rodiny.

Nyní se vrátíme k tabulce č. 9 a zaměříme se na korelace mezi indexem násilí a vybranými položkami, které se týkají možné pachatelské zkušenosti respondenta.

Jedná se obecně o slabé, staticky významné korelace. Kromě korelací mezi indexem násilí mezi rodiči a proměnnými: „pachatelská zkušenost – ničení“, „pachatelská zkušenost – použití fyzické síly – donucení k sexu“ a „pachatelská zkušenost – donucení k souhlasu s nesprávnými názory“. V případě těchto proměnných mluvíme o slabých, statisticky nezáznamných korelacích. Přestože Gamma v některých případech nabývá poměrně vysokých hodnot, hypotéza H2 platí pouze částečně.

Z toho důvodu jsem se rozhodla pro konstrukci dalšího indexu (viz Tabulka č.13).

Index jsem zkonstruovala opět pomocí procedury Compute v programu SPSS. Vytvořila jsem ho pomocí 12 škál, které se zaměřují na pachatelskou zkušenost respondenta. Respondenti se vyjadřovali pomocí stupnice, kde 1 = „nikdy“ a 7 = „neustále“ (viz Tabulka č.11). Index zobrazuje četnost všech získaných odpovědí.

Každý respondent získává skóre na základě toho, jaké odpovědi na škále zvolil. Nejnižší možné skóre, které respondent získává je „12“, a to v případě, že u všech 12 škál zvolí odpověď 1 – „nikdy“. Toto skóre získalo 35,4 % respondentů. Nejvyšší možné skóre „84“. Takové skóre žádný respondent nezískal, což znamená, že žádný respondent nezvolil u všech 12 škál odpověď 7 – „neustále“. Pro zjištění kvality tohoto měřicího nástroje jsem zvolila výpočet Cronbachova α pomocí programu SPSS Statistics (viz. *Tabulka č.12*). Hodnota dosahuje 0.712, je tedy hraniční, ale přesto můžeme říct, že výše reliability je přijatelná a můžu dále s indexem pracovat. V dalším kroku provedu korelační analýzu mezi „indexem násilí mezi rodiči“ a „indexem pachatelské zkušenosti respondenta“. Jelikož již nebudu pracovat s kontingenčními tabulkami, pro analýzu využiji nekategorizovaný index násilí mezi rodiči (viz *Tabulka č. 3*).

Tabulka č. 11

	Nikdy	Jedno u	Několikrát za rok	Skoro každý měsíc	Několikrát do měsíce	Alespoň jednou týdně	Neustále
29a2 pachatelská zkušenost – ničení	1	2	3	4	5	6	7
29b2 pachatelská zkušenost – kontrola výdejů a příjmu	1	2	3	4	5	6	7
29d2 pachatelská zkušenost – zákaz styku s lidmi	1	2	3	4	5	6	7
29e2 pachatelská zkušenost – úražky anebo nadávky	1	2	3	4	5	6	7
29f2 pachatelská zkušenost – donucení k sexu pomocí vydírání	1	2	3	4	5	6	7
29g2 pachatelská zkušenost – použití fyzické síly donucení k sexu	1	2	3	4	5	6	7
29h2 pachatelská zkušenost – donucení k pohlavnímu styku násilím	1	2	3	4	5	6	7
29i2 pachatelská zkušenost – facka	1	2	3	4	5	6	7
29j2 pachatelská zkušenost – kopnutí, úder	1	2	3	4	5	6	7
29k2 pachatelská zkušenost – napadení se zraněním	1	2	3	4	5	6	7
29m2 pachatelská zkušenost – donucení k souhlasu s názory nesprávnými	1	2	3	4	5	6	7
29o2 pachatelská zkušenost – Vyhržování fyzickým útokem nebo nějakou zbraní tak, že se opravdu bál/a	1	2	3	4	5	6	7

Zdroj: *Dotazník k Pilotní sondě studentů 2018*

Tabulka č. 12

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N položek
.712	12

Zdroj: *Pilotní sonda studentů 2018*

Tabulka č. 13

Index pachatelská zkušenosti respondenta					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	12.00	134	35.4	43.5	43.5
	13.00	54	14.2	17.5	61.0
	14.00	32	8.4	10.4	71.4
	15.00	28	7.4	9.1	80.5
	16.00	20	5.3	6.5	87.0
	17.00	21	5.5	6.8	93.8
	18.00	7	1.8	2.3	96.1
	19.00	4	1.1	1.3	97.4
	20.00	2	.5	.6	98.1
	21.00	2	.5	.6	98.7
	22.00	1	.3	.3	99.0
	24.00	1	.3	.3	99.4
	27.00	1	.3	.3	99.7
	46.00	1	.3	.3	100.0
	Total	308	81.3	100.0	
Missing	Systém	71	18.7		
Total		379	100.0		

Zdroj: Pilotní sonda studentů 2018

Nyní přecházíme již k samotné analýze korelací mezi indexem násilí mezi rodiči a indexem viktimní zkušenosti respondenta (viz Tabulka č. 14).

Tabulka č. 14

Korelace mezi proměnnými index násilí mezi rodiči a index pachatelské zkušenosti	
Pearson Correlation	.338
Sig. (2-tailed)	.000

Zdroj: Pilotní sonda studentů 2018

Pro analýzu těsnosti vztahu mezi indexem násilí mezi rodiči (viz Tabulka č.3) a indexem pachatelské zkušenosti (viz Tabulka č. 13) jsem zvolila Pearsonův korelační koeficient (viz Tabulka č. 14). Vychází nám středně silný, statisticky významný vztah. Na základě této analýzy můžeme potvrdit platnost hypotézy H2.

Tabulka č. 15

Vztah indexu násilí mezi rodiči s proměnnými (konkrétní situace ve vztahu – viktimní zkušenost)	sig.	Gamma	Kendallo vo tau-b	Kendallovo tau-c
Parter/ka úmyslně zničil/a něco, co mi patřilo	.973	-0.013	-0.003	-0.001
Kontroloval/a mě, kolik peněz a za co utrácím	.000	0.233	0.087	0.037
Zakázal/a mi se stýkat s nekrétnými lidmi, podrobně kontroloval/a, kde jsem a co dělám	.022	0.251	0.140	0.090
Urážel/a mě anebo nadával/a	.156	0.222	0.108	0.060
Když jsem neměl náladu na sex, přiměl/a mě k němu pomocí citového tlaku, nebo vydírání	.708	-0.054	-0.020	-0.009
Užil/a fyzickou sílu (např. držení) nebo hrozby, aby mě přiměl/a k sexuálními praktikám, se kterými jsem nesouhlasil/a	.927	-0.180	-0.028	-0.007
Donutil/a mě k pohlavnímu styku násilím	.062	0.534	0.077	0.012
Dal/a mi facku	.059	0.131	0.054	0.027
Prudce mě strčila/a, kopl/a, srazil/a mě na zem, nebo udeřil/a nějakým předmětem	.011	0.043	0.012	0.004
Napadl/a mě fyzicky tak, že mi způsobil/a zranění	.056	-0.359	-0.062	-0.016
Donutil/a mě souhlasit i s věcmi nebo názory evidentně nesprávnými	.944	-0.042	-0.015	-0.007
Vyhrožoval/a mi fyzickým útokem nebo nějakou zbraní tak, že jsem opravdu bál/a	.165	0.262	0.047	0.011

Zdroj: Pilotní sondy studentů 2018

Poznámka: výsledky bez kategorií „nevím, netýká se“ a „bez odpovědi“

Tabulka č. 16

Zakázal/a mi se stýkat s některými lidmi, podrobně kontroloval/a, kde jsem a co dělám									
Index násilí mezi rodiči		Nikdy	Jednou	Několikrát za rok	Skoro každý měsíc	Několikrát do měsíce	Alespoň jednou týdně	Neustále	
Téměř nikdy/Nikdy	% within index_nasilí_rodice	69.1 %	18.6 %	8.5 %	2.1 %	0.0 %	1.1 %	0.5 %	100.0 %
Občas	% within index_nasilí_rodice	59.6 %	28.8 %	5.8 %	1.9 %	1.9 %	0.0 %	1.9 %	100.0 %
Dílčí zkušenost	% within index_nasilí_rodice	59.1 %	13.6 %	13.6 %	4.5 %	4.5 %	4.5 %	0.0 %	100.0 %
Často	% within index_nasilí_rodice	50.0 %	25.0 %	8.3 %	0.0 %	0.0 %	8.3 %	8.3 %	100.0 %
Velmi často/Trvalé	% within index_nasilí_rodice 2	16.7 %	66.7 %	0.0 %	16.7 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	100.0 %

Zdroj: Pilotní sondy studentů 2018

Poznámka: výsledky bez kategorií „nevím, netýká se“ a „bez odpovědi“

Při stejném postupu jako u předchozích analýz, docházím k závěru, že nám vychází téměř ve všech případech statisticky nevýznamné, slabé korelace (viz Tabulka č. 15). Zde vycházejí pouze tři statisticky významné vztahy, a to mezi indexem násilí mezi rodiči a položkami: „Kontroloval/a mě, kolik peněz a za co utrácím“, „Zakázal/a mi se stýkat s některými lidmi, podrobně kontroloval/a kde jsem a co dělám“ a „Prudce mě strčil/a, kopl/a, srazila mě na zem, nebo udeřila nějakým předmětem“. Z toho důvodu jsem se rozhodla pro konstrukci dalšího indexu (viz Tabulka č. 19).

Index jsem zkonstruovala opět pomocí procedury Compute v programu SPSS. Vytvořila jsem ho pomocí 12 škál, které se zaměřují na viktimmní zkušenost respondenta. Respondenti se vyjadřovali pomocí stupnice, kde 1 = „nikdy“ a 7 = „neustále“ (viz Tabulka č. 17). Index zobrazuje četnost všech získaných odpovědí. Každý respondent získává skóre na základě toho, jaké odpovědi na škále zvolil. Nejnižší možné skóre, které respondent získává je „12“, a to v případě, že u všech 12 škál zvolí odpověď 1 – „nikdy“. Toto skóre získalo 31,7 % respondentů. Nejvyšší možné skóre „84“. Toto skóre žádný respondent nezískal. Pro zjištění kvality měřicího nástroje jsem zvolila výpočet Cronbachova α pomocí programu SPSS Statistics (viz. *Tabulka č. 18*). Hodnota dosahuje 0.779, je sice hraniční, ale přesto můžeme říct, že výše reliability je přijatelná a můžu dále s indexem pracovat.

V dalším kroku provedu korelační analýzu mezi „indexem násilí mezi rodiči“ a „indexem viktimmní zkušenosti respondenta“. Jelikož již nebudu pracovat

s kontingenčními tabulkami, pro analýzu využiji nekategorizovaný index násilí mezi rodiči (viz Tabulka č. 3).

Tabulka č. 17

	<i>Nikdy</i>	<i>Jednou</i>	<i>Několi -krát za rok</i>	<i>Skoro každý měsíc</i>	<i>Několi -krát do měsíce</i>	<i>Alespoň jednou týdně</i>	<i>Neustále</i>
Partner/ka úmyslně zničil/a něco, co mi patřilo	1	2	3	4	5	6	7
Kontroloval/a mě, kolik peněz a za co utrácím nebo jenom záměrně málo přispíval/a na společné aktivity	1	2	3	4	5	6	7
Zakázal/a mi se stýkat s některými lidmi, podrobně kontroloval/a, kde jsem a co dělám	1	2	3	4	5	6	7
Urážel/a mě anebo mně nadával/a	1	2	3	4	5	6	7
Když jsem neměl/ náladu na sex, přiměl/a mě k němu pomocí citového nátlaku nebo vydírání	1	2	3	4	5	6	7
Užil/a fyzickou sílu (jako např. držení) nebo hrozby, aby mě přiměl/a k sexuálním praktikám, se kterými jsem nesouhlasil/a	1	2	3	4	5	6	7
Donutil/a mě k pohlavnímu styku násilím	1	2	3	4	5	6	7
Dal/a mi facku	1	2	3	4	5	6	7
Prudec mě strčil/a, kopl/a, srazil/a mě na zem, nebo udeřil/a nějakým předmětem	1	2	3	4	5	6	7
Napadl/a mě fyzicky tak, že mi způsobil/a zranění.	1	2	3	4	5	6	7
Donutil/a mě souhlasit i s věcmi nebo názory evidentně nesprávnými	1	2	3	4	5	6	7
Vyhrožoval/a mi fyzickým útokem nebo nějakou zbraní tak, že jsem se opravdu bál/a	1	2	3	4	5	6	7

Zdroj: Dotazník k Pilotní sondě studentů 2018

Tabulka č. 18

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N položek
.779	12

Zdroj: Pilotní sonda studentů 2018

Tabulka č. 19

Index viktinní zkušenosti respondenta					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	12.00	120	31.7	38.8	38.8
	13.00	47	12.4	15.2	54.0
	14.00	42	11.1	13.6	67.6
	15.00	25	6.6	8.1	75.7
	16.00	22	5.8	7.1	82.8
	17.00	7	1.8	2.3	85.1
	18.00	11	2.9	3.6	88.7
	19.00	9	2.4	2.9	91.6
	20.00	7	1.8	2.3	93.9
	21.00	3	.8	1.0	94.8
	22.00	3	.8	1.0	95.8
	23.00	3	.8	1.0	96.8
	24.00	3	.8	1.0	97.7
	25.00	1	.3	.3	98.1
	29.00	1	.3	.3	98.4
	31.00	1	.3	.3	98.7
	33.00	1	.3	.3	99.0
	39.00	1	.3	.3	99.4
	42.00	1	.3	.3	99.7
	44.00	1	.3	.3	100.0
	Total	309	81.5	100.0	
Missing	Systém	70	18.5		
Total		379	100.0		

Zdroj: Pilotní sonda studentů 2018

Nyní přecházíme již k samotné analýze korelací mezi indexem násilí mezi rodiči a indexem viktinní zkušenosti respondenta (viz Tabulka č. 20).

Tabulka č. 20

Korelace mezi proměnnými index násilí mezi rodiči a index viktinní zkušenosti	
Pearson Correlation	.147
Sig. (2-tailed)	.014

Zdroj: Pilotní sonda studentů 2018

Pro analýzu těsnosti vztahu mezi indexem násilí mezi rodiči (viz Tabulka č.3) a indexem viktimní zkušenosti (viz Tabulka č. 19) jsem zvolila Pearsonův korelační koeficient (viz Tabulka č. 20). Vychází nám slabý, statisticky významný vztah. Na základě této analýzy můžeme potvrdit platnost hypotézy H3.

3.3 Diskuse

Hlavní teze této bakalářské práce je „Mezigenerační přenos agresivního chování má vliv na reprodukci domácího násilí.“

Tuto tezi jsem se pokusila potvrdit druhotnou analýzou dat z Pilotní sondy studentů z roku 2018. Při této analýze dat se zaměřuji na faktory, které dle použité literatury mohou ovlivňovat mezigenerační přenos domácího násilí. Konkrétně se v práci zaměřuji na faktory, které Besemer (2017) označuje jako enviromentální. O těchto faktorech pojednává i teorie sociálního učení, která patří k nejpoblárnější teorii používané pro testování mezigeneračního přenosu (Besemer, 2017).

V práci se věnuji korelační analýze takových faktorů. První enviromentální faktor představuje index násilí mezi rodiči. Index násilí mezi rodiči představuje psychické a/nebo fyzické násilí mezi rodiči respondenta. Tento index mapuje možnou rizikovost prostředí, ze kterého respondent pochází. Pro práci s indexem jsem použila korelační analýzu mezi tímto indexem a dalšími proměnnými, které reprezentují další enviromentální faktory.

Stanovila jsem si tři hypotézy (viz níže), jejichž platnost jsem ověřovala pomocí výše zmíněných korelačních analýz.

H1: „Násilí mezi rodiči má vliv na postoje respondenta k pravděpodobnosti výskytu rizikového jevu ve vztahu“.

H2: „Násilí mezi rodiči ovlivňuje pachatelskou zkušenost respondenta v jeho současném partnerském vztahu“

H3: „Násilí mezi rodiči ovlivňuje viktimní zkušenost respondenta v jeho současném partnerském vztahu“

Hypotézy H1, H2 i H3 můžeme na základě analýzy korelací označit za platné.

Tyto hypotézy zdůrazňují význam vlivu prostředí na výskyt nežádoucího jevu či domácího násilí v partnerském vztahu respondenta. V případě hypotéz H1 a H3 se

jedná o spíše slabý, statisticky významný vztah. V případě hypotézy H2 se jedná o středně silný, statisticky významný vztah. Nejvyšší hodnoty nabývá korelace u H2, nejnižší pak u H1.

H1 představuje postoje respondenta, konkrétně postoje týkající se pravděpodobnosti rizikové situace ve vztahu. Tato hypotéza (H1) má svou oporu i v literatuře. Konkrétně oporu v podobě teorie sociálního učení. Dle Besemera (2017) pomocí sociálního učení jedinec neučí pouze násilí užívat, ale i tomu, jak takový způsob chování racionalizovat nebo ho omlouvat a ospravedlňovat před ostatními i před sebou samým. Násilí či agrese jsou vnímány jako legitimní způsob řešení konfliktů v rodině nebo například snahy vypořádat se s negativními emocemi. Racionalizace takového jednání představuje postoj k takovému jednání či situaci. Což se nám potvrdilo i analýzou korelací mezi indexem násilí mezi rodiči a pravděpodobností ve vztahu a platností H1.

H2 se zabývá zkušeností pachatelkou, kterou opět můžeme opřít o teorii sociálního učení. V tomto případě se dá předpokládat, že jedinec nezůstane pouze u racionalizace násilného způsobu jednání. Jedinec pozorováním agresivního chování posiluje i vlastní agresivitu (Hines, Saudino, 2002). Tyto způsoby jsou pak v dospělosti jedince opakovány jako osvědčené mechanismy např. při snaze vypořádat se s negativními emocemi nebo při řešení konfliktu atd. (Pikálková a kol., 2015).

Poslední mnou stanovená hypotéza H3 se zabývá vztahem mezi indexem násilí mezi rodiči a viktimní zkušeností v současném partnerském vztahu respondenta. I zde nám vychází slabý, statisticky významný vztah.) To pro nás nebude zcela překvapivé, protože v Pilotní sondě studentů je větší množství otázek se zaměřením na viktimní zkušenost respondenta. Tuto tezi můžeme opřít o tvrzení, která se zabývají vlivem prostředí na jedince, hlavně teorií sociálního učení. Víme, že index násilí mezi rodiči představuje psychické a fyzické násilí mezi rodiči. Toto násilí mohlo být reprodukováno právě díky sociálnímu učení. Jde o případy, kdy je násilí “učeno” pozorováním násilného chování u jiných lidí nebo též prostřednictvím zkušeností s fyzickým trestáním v rodině (Voňková et., al., 2004).

U viktimní zkušenosti dochází především k tomu, že takové chování bylo racionalizováno a normalizováno. Jedinec si může na takové chování zvyknout a ospravedlňovat je před ostatními i před sebou samým (Besemer, 2017). O toto tvrzení můžeme znovu opřít H1, protože se zabývá postoji respondenta. Pokud se

naučíme nějaký rizikový či nežádoucí jev racionalizovat a normalizovat, ovlivní to mimo jiné i naše postoje k takovému jevu.

H3 můžeme opřít o data z jiného českého výzkumu IVAWS 2003. Výsledky tohoto výzkumu jsou interpretovány v knihách, které jsem v rámci této práce použila. Zde vychází alespoň částečná opora pro mezigenerační přenos psychického násilí, kdy se ukazuje, že zkušenost s násilím v rodině v dětství zvyšuje pravděpodobnost vyšší míry psychického násilí ve vztazích v dospělosti (Buriánek, 2014).

Taková opora nám, podle mého názoru, postačí. Přesto nás může zajímat, proč vychází slabé korelace. Předpokládám, že důvodem by mohl být velký rozptyl odpovědí respondentů. Na vině může být i to, že respondenti jakožto studenti mají často méně závazků. Nemusí mít např. vážné vztahy nebo nemusí mít mnoho zkušeností s partnerskými vztahy. Také mohou častěji patřit mezi „singles“, a tudíž se jich otázky ohledně vztahů nemusejí aktuálně tolik osobně týkat. Odborné zdroje, ze kterých čerpám, zmiňují jako významný faktor přenosu prostředí původní rodiny. To může být dalším důvodem, proč korelace z výzkumu vycházejí jako slabé.

Většina respondentů neměla zkušenost s domácím násilím v původní rodině (viz *Tabulka č. 6*). Odpověď „téměř nikdy/nikdy“ na otázku týkající se fyzického či psychického násilí zvolilo 231 respondentů (ze 379 respondentů), tedy 60,9 % respondentů. U těchto respondentů nedochází k sociálnímu učení takového chování a následné reprodukci. Pokud bychom se vrátili k *Tabulce č. 2*, připomeneme si, že respondenti často pocházejí z poměrně stabilního prostředí s dobrým ekonomickým zázemím. Proto je pravděpodobné, že by se na těchto datech mohly hůře prokazovat i jiné výše zmíněné teorie, které vysvětlují vznik násilí mezi rodiči. Jako např. situační teorie.

V diskusi jsem shrnula výsledky práce, které jsem opřela o některé z použitých studijních pramenů. Domnívám se, že hlavní tezi práce lze, na základě realizovaného výzkumu, potvrdit. Mezigenerační přenos agresivního chování má vliv na reprodukci domácího násilí.

Pokud bych se někdy podílela na podobné pilotní sondě studentů, pokusila bych se oslovit více škol, což by výsledkům mohlo také pomoci.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce pojednává o mezigeneračním přenosu domácího násilí. V úvodu práce vstupuji do problematiky a stručně se zabývám tím, jakou roli má rodina v životě jedince. Dále se ve stručnosti zaměřuji na hlavní téma bakalářské práce – mezigenerační přenos domácího násilí a také na hlavní tezi bakalářské práce: Mezigenerační přenos agresivního chování má vliv na reprodukci domácího násilí.

V teoretické části bakalářské práce jsem se více zaměřila na mezigeneračním přenos. Dále jsem uvedla definice pojmů: agresivní chování, agresivita a agresivní poruchy chování a pokusila se vysvětlit rozdíly mezi těmito termíny. Z odborných zdrojů víme, že agresivita představuje osobnostní rys jedince, který je pro většinu života téměř neměnný. Tento osobnostní rys se může mezi generacemi přenášet biologickým/genetickým způsobem. Agresivitou disponuje každý z nás a do určité míry se jedná o žádoucí rys, který nám napomáhá například k dosahování cílů (Gřivna, 2019). Agresivní chování může být též učeno – „okoukáno“ a dále racionalizováno.

V další části teoretické práce jsem se více zabývala tématem domácího násilí. Zaměřila jsem se na vymezení rozdílů mezi pojmy domácí a partnerské násilí a také jsem zmínila, že někteří odborníci mezi těmito formami násilí nerozlišují. Dále v práci zmiňuji různé formy domácího násilí. V závěru teoretické části práce jsem se věnovala ostatním sociologickým a kriminologickým teoriím, které se pokoušejí vysvětlit vznik a možnou reprodukci domácího násilí. Ačkoliv jsem se s těmito teoriemi v práci dále nezabývala, umožnilo mi to lépe téma bakalářské práce uchopit a nahlížet na problematiku domácího násilí komplexněji a mezioborově, a tak dané téma také lépe vymezit.

V metodologické části práce jsem se nejprve zaměřila na cíl a předmět výzkumu. Dále jsem se věnovala představení použitých dat z Pilotní sondy studentů z roku 2018. V další části kapitoly jsem se zaměřila na sekundární analýzu, kterou jsem ve výzkumné části své práce použila. V poslední části kapitoly jsem si stanovila hypotézy H1, H2 a H3, které jsem následně, v analytické části práce, testovala.

V analytické části práce jsem čtenářům nejprve představila nástroj pro měření, konkrétně index násilí mezi rodiči. Index násilí mezi rodiči představuje index psychického a fyzického násilí mezi rodiči respondenta.

Poté jsem se věnovala už samotné analýze korelací mezi indexem rizikivosti a vybranými proměnnými. Na základě těchto analýz jsem došla k závěru, že H1, H2 a H3 jsou platné.

Další částí kapitoly bakalářské práce představovala diskuse, ve které jsem výsledky analýzy srovnala s teoretickým základem práce. V diskusi na základě syntézy odborných zdrojů a analýz potvrzují platnost hlavní teze mé bakalářské práce: „Mezigenerační přenos agresivního chování má vliv na reprodukci domácího násilí“.

Seznam tabulek

1. Tabulka č. 1
2. Tabulka č. 2
3. Tabulka č. 3
4. Tabulka č. 4
5. Tabulka č. 5
6. Tabulka č. 6
7. Tabulka č. 7
8. Tabulka č. 8
9. Tabulka č. 9
10. Tabulka č. 10
11. Tabulka č. 11
12. Tabulka č. 12
13. Tabulka č. 13
14. Tabulka č. 14
15. Tabulka č. 15
16. Tabulka č. 16
17. Tabulka č. 17
18. Tabulka č. 18
19. Tabulka č. 19
20. Tabulka č. 20

Zdroje

1. Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015–2018 [Online]. (2015). In: Úřad vlády ČR. Retrieved from <https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/Akni-plan-prevence-domaciho-a-genderove-podmineneho-nasili.pdf>
2. Besemer, S., Ahmad, S. I., Hinshaw, S. P., & Farrington, D. P. (2017). A systematic review and meta-analysis of the intergenerational transmission of criminal behavior. *Aggression and Violent Behavior*, 37, 161-178.
3. Buriánek, Jiří, Simona Pikálková a Zuzana Podaná. *Násilí na mužích. Sonda do zákoutí partnerských vztahů*. Prague: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2014. ISBN 8073085453.
4. Buriánek Jiří a Simona Pikálková. *Intimate Violence. a Czech Contribution on International Violence Against Women Survey*. Prague: Karolinum Press, 2013. ISBN 8024622181.
5. Buriánek Jiří (1988). K pojetí sekundární analýzy. *Sociologický Časopis / Czech Sociological Review*, 24(1), 74–92. <http://www.jstor.org/stable/41130339>
6. Gelles, R. J. (2003). "Violence in the family." In: W. Heitmeyer, J. Hagan (eds.), *International Handbook of Violence Research*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, s. 837–862.
7. Gřivna, T., Scheinost, M., & Zoubková, I. (2019). *Kriminologie* (5., aktualizované vydání). Praha: Wolters Kluwer.
8. Hines, D. A., & Saudino, K. J. (2002). Intergenerational transmission of intimate partner violence: A behavioral genetic perspective. *Trauma, Violence, & Abuse*, 3(3), 210–225. <https://doi.org/10.1177/15248380020033004>
9. Jandourek, J. (2001). *Sociologický slovník*. Praha: Portál.
10. Liefbroer, A. C. (2005). *Valt de appel nog steeds niet ver van de boom? Over intergenerationele overdracht van demografisch gedrag [Is the apple still not falling far from the tree? About intergenerational transmission of demographic behaviour]*. [Online]. Retrieved from <https://nidi.nl/shared/content/output/2005/vu-2005-oratie-liefbroer.pdf>
11. Keller, Jan. *Sociální jednání: z hlediska marxistické sociologie*. Vyd. 1. Brno: Univerzita J.E. Purkyně v Brně, c1988, pp. 33-47
12. Paloušová, V. (2020). *Partnerské násilí mezi studenty vysokých škol: genderové rozdíly v páchání a viktimizaci* [Online]. Česká kriminologická společnost. Retrieved from <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=912095>
13. Pikálková, Simona, Zuzana Podaná a Jiří Buriánek. *Ženy jako oběti partnerského násilí: sociologická perspektiva*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2015, 162 s. ISBN 978-80-7419-189-3

14. Voňková, J., & Huňková, M. (2004). *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen.* proFem.

Příloha: Dotazník Pilotních sond studentů z roku 2018

Katedra sociologie
Výzkumný projekt GAČR FAKULTA
Univerzita Karlova

Rodina a partnerské násilí 2018

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

v rámci tohoto dotazníkového šetření chceme získat důležité údaje o Vašich zkušenostech s násilím, které dodnes zažívá řada lidí v původní rodině nebo v partnerských vztazích. Víme, že jde o záležitosti často velmi citlivé, a to víc dbáme na zajištění anonymity: Vaše účast ve výzkumu je samozřejmě dobrovolná. Budeme si velmi vážit Vašich pravdivých odpovědí, které mohou v budoucnu pomoci s řešením závažného problému naší společnosti. Vyplnění je jednoduché, stačí zakroužkovat číslo u nejvhodnější odpovědi.

Za spolupráci předem děkujeme.

Doc. PhDr. Jiří Buriánek, CSc., odpovědný řešitel

Q1 Pohlaví respondenta/-tky:

1. Muž
2. Žena

Q2 Kolik je Vám let:

Q3 Národnost:

1. Česká
2. Jiná: _____ (vypište, prosím)

Q4 Typ studovaného oboru

1. Technický, ekonomický
2. Lékařský, přírodovědný
3. Humanitní, společenskovední
4. Jiný: _____

Q5 Kdo vás převážně vychovával v době docházky do základní školy?

1. Vlastní otec a vlastní matka
2. Jeden vlastní rodič s novým partnerem/-kou
3. Pouze jeden rodič
4. Jiná situace (napište jaká):

Q6 Nejvyšší dosažené vzdělání rodičů:

Základní

a)	b)
Matka	Otec
1	1

vyučen/a	2	2
střední s maturitou	3	3
Vysokoškolské	4	4
Nevím	9	9

Q7 Jak byly ve Vaší původní rodině rozděleny role mezi oběma rodiči (pokud se na péči podíleli):

				Oba stejně				Matka
A	Finanční zdroje rodiny zajišťoval/a:	1	2	3	4	5	6	7
B	Domácí práce, vaření, úklid, drobné opravy realizovali:	1	2	3	4	5	6	7
					Částečně			Někdo jiný
C	Péči o děti a domácnost zajišťovali hlavně:	1	2	3	4	5	6	7
				Rodiče				

Q8 Jak dobře na tom v té době byla Vaše rodina ekonomicky? Ve srovnání s většinou rodin, které znám, jsme na tom byli finančně:

mnohem hůře	hůře	o něco hůře	stejně	o něco lépe	lépe	mnohem lépe
1	2	3	4	5	6	7

Q9 Když se porovnáte se svými kolegy/vrstevníky - máte dnes pro vlastní potřebu méně, stejně, anebo více peněz než většina z nich (může jít jak o kapesné, tak i příjmy z brigád, atd.)?

mnohem méně	méně	o něco méně	stejně	o něco více	více	mnohem více
1	2	3	4	5	6	7

Q10 Jak dobře vycházíte se svými rodiči v posledních letech? Pokud máte např. vlastního i nevlastního rodiče, vyjádřete se k tomu, se kterým se vídáte častěji.

	Rozhodně souhlasím	spíše souhlasím	ani souhlas ani nesouhlas	spíše nesou- hlasím	Rozhodně nesou- hlasím	Není taková osoba	
A	Se svým otcem vycházím dobře	1	2	3	4	5	9
B	Se svou matkou vycházím dobře	1	2	3	4	5	9

Q11 Zažil/a jste některou z následujících těžkých událostí?

		Ne	Ano
A	Úmrtí některého z rodičů nebo ze sourozenců.	1	2
B	Závažná nemoc některého z rodičů nebo někoho jiného, kdo vám byl blízký.	1	2
C	Problémy některého z rodičů s alkoholem nebo drogami.	1	2
D	Násilí mezi sourozenci	1	2
E	Opakující se vážné hádky mezi rodiči.	1	2
F	Rodiče se rozvedli nebo odloučili.	1	2

Q12 Když si vzpomenete na své dětství, víte o tom, že by někdy Vaši rodiče (případně partner/ka vlastního rodiče, druh/družka, pěstouni) vůči sobě používali násilí? Máme na mysli jakýkoliv druh násilí, včetně útoků či výhrůžek. Vyjádřete se u obou pomocí stupnice, kde 1 = nikdy, 10 = běžné, intenzivní a trvalé chování.

Forma jednání			Nikdy										Trvalé	Nevím, netýká se
Q12A1	Fyzické násilí (facky, strkání, údery předmětem, údery pěstí, apod.)	Otec	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	99	
Q12A2		Matka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	99	
Q12B1	Nadávky, urážky, snaha druhého ponižovat, zesměšňovat	Otec	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	99	
Q12B2		Matka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	99	
Q12C1	Situace kdy se někdo rád o něčem dohaduje nebo vyvolává střety, ale v zásadě to vyhovuje všem	Otec	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	99	
Q12C2		Matka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	99	
Q12D1	Snaha toho druhého úplně mocensky ovládnout, dlouhodobě zstrašovat a trestat?	Otec	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	99	
Q12D2		Matka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	99	

Q13 Můžete prosím uvést, kdo podle Vás většinou násilný konflikt začal, kdo za něj byl více zodpovědný?

1. otec
2. partner matky/nevlastní otec
3. matka
4. partnerka otce/ nevlastní matka
5. bylo to vzájemné
6. nic takového se ve vztahu nedělo
9. nevím / nedokážu posoudit / netýká se mne

Q14 Když si na tuto situaci/tyto situace dnes vzpomenete, mohl/a byste říci, jak vážná tato situace tehdy pro Vás byla? Byla velmi vážná, poměrně vážná nebo ne příliš vážná?

1. Velmi vážná
2. Poměrně vážná
3. Ne příliš vážná
4. Nic takového se nedělo
9. Nevím

Q15 Když se zamyslíte nad svým dětstvím, stalo se někdy, že některý z rodičů byl vůči Vám agresivní, či používal psychické násilí?

	ČASTO	OJEDINĚLE	NE
Netýká se			
A Tvrdé fyzické tresty, napadání ze strany otce 9	1	2	3
B Tvrdé fyzické tresty, napadání ze strany matky 9	1	2	3
C Ponižování, vyhrožování, urážky ze strany otce 9	1	2	3

D Ponižování, vyhrožování, urážky ze strany matky 1 2 3
9

Q16 Žijete v současné době

1. Jako ženatý, vdaná se svým partnerem/partnerkou ve společné domácnosti
2. S partnerem/partnerkou (přítelem, přítelkyní) ve společné domácnosti
3. S partnerem/manželem nebo partnerkou/manželkou odděleně
4. Nemáte stálého partnera/-ku, ale již jste měl/a takový vztah v trvání alespoň 3 měsíců
5. Nemáte stálého partnera, ale již jste měl/a někdy dříve vztah kratší než 3 měsíce
6. Nemáte a nikdy jste neměl/a partnerský vztah
7. Jiné uspořádání partnerského vztahu (uvedte jaké: _____)

Q17 Pokud máte v současnosti nějaký partnerský vztah, jak dlouho trvá (od doby, kdy jste spolu začali chodit)? (v měsících uveďte, pouze pokud tato doba nepřesáhla jeden rok)

Počet let:Počet měsíců:
99 Nevím, nemám vztah

Q18 Kolik je Vašemu/Vaší partnerovi/partnerce let? Počet let:
99 Nevím, nemám vztah

Q19 Pokud máte partnerský vztah, jak byste celkově zhodnotil/a svoji spokojenost, svůj celkový pocit ze současného partnerského vztahu (stupnice 1= nejhorší, 10= maximální spokojenost)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 99 =
nevím, nemám vztah

Q20 Pomocí stejné stupnice zkuste ohodnotit ještě kvalitu vztahu svých rodičů (včetně nevlastních) ve Vašem dětství (stupnice 1 = nejhorší, 10 = výborný)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 99 =
nevím, netýká se mě

Q21 Je podle Vás pravděpodobné, že by se ve Vašem partnerském vztahu někdy (třeba v budoucnu) mohl objevit: (Stupnice: 1 = zcela nepravděpodobné, vyloučené, 10 = maximálně pravděpodobné)

A Někjaký násilný konflikt nebo fyzický útok? 99=
Nevím, netýká se mě

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
99

B Někjaká snaha kontrolovat každý krok nebo počín toho druhého, pronásledovat ho/ji tím?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
99

C Situace, kdy se lidé neustále o něčem dohadují nebo se střetávají, ale v zásadě jim to vyhovuje?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
99

D Snaha toho druhého úplně mocensky ovládnout, dlouhodobě zastrašovat a trestat?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
99

E Vynucení sexu jedním z partnerů proti vůli druhého?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

99

Q22 Partnerský vztah ať ten aktuální nebo třeba budoucí hodně ovlivňují očekávání či preference partnerů. Co byste v této souvislosti řekl/a o sobě, se kterými výroky byste mohl/a souhlasit?

		<i>Rozh od-ně sou- hlasí m</i>	<i>Spíše souhlas ím</i>	<i>Tak na půl, jak kdy</i>	<i>Spíše ne- souhlas ím</i>	<i>Rozhod ně nesou- hlasím</i>	<i>Neví m</i>
A	Není na škodu vyzkoušet opravdu hodně sexuálních partnerů	1	2	3	4	5	9
B	Vyhovuje mi mít více sexuálních vztahů souběžně	1	2	3	4	5	9
C	Jsem proti jakémukoli experimentování v oblasti sexu	1	2	3	4	5	9
D	Se svým sexuálním životem jsem naprosto spokojen/a	1	2	3	4	5	9
E	Myslím si, že nejsem dostatečně fyzicky přitažlivý/á, atraktivní	1	2	3	4	5	9
F	Většinou u mne převažuje pocit, že jsem schopný a úspěšný člověk	1	2	3	4	5	9
G	Jsem schopen/a uznat, že ten druhý je ve všech ohledech lepší než já	1	2	3	4	5	9
H	Nemám problém někomu vnutit svůj názor, být autoritou	1	2	3	4	5	9
I	Chápat sex jako svého druhu manželskou povinnost je docela přirozené	1	2	3	4	5	9
J	Využití síly při sexu (silné sevření, tahání ze vlasů) může sexuální požitek obohatit a posílit	1	2	3	4	5	9
L	Je naprosto naivní očekávat a požadovat od partnera/-ky	1	2	3	4	5	9

	naprostou věrnost v průběhu vztahu						
M	Žárlivost je přirozenou součástí láskyplného vztahu.	1	2	3	4	5	9
N	Partneři mají vždy právo vědět o druhém, co právě dělá, s kým se schází a jaké jsou jeho plány	1	2	3	4	5	9
O	Alespoň nějaký partner/nějaká partnerka je lepší, než žádný/á.	1	2	3	4	5	9
P	Nemám problém si s partnerem/-kou několikrát denně jen tak telefonovat, dopisovat na Facebooku, mailovat, apod.	1	2	3	4	5	9

Q23 Partnerské soužití rozhodně nemusí být jenom zdrojem potíží nebo trápení, ostatně v určitém věku společnost od člověka očekává, že si někoho najde. Co soudíte o následujících výrociích, lze s nimi souhlasit, anebo neplatí?

		S	p	í	š	e	
		s	Ta	o	k	u	na
		h	p	l	ú	a	,
		-	ja	-	nesou	Rozhod	Nevím,
		s	k	-	nesou	-ně	nemohu
		í	kd	h	h	nesou-	posoudi
		my	m	lasí	hlasím	hlasím	t
		Rozhod-ně	souhla-sím	í	kd	h	h
A	Nesezdané soužití je dobré k otestování schopnosti s někým žít	1	2	3	4	5	9
B	Nesezdané soužití je lepší než trvalejší závazek manželství	1	2	3	4	5	9
Már	☞ pocit, že svého partnera/partnerku opravdu miluji (miloval/a jsem v předchozím vztahu)	1	2	3	4	5	9
D	Mám pocit, že mne partner/partnerka opravdu miluje (miloval/a v předchozím vztahu)	1	2	3	4	5	9
E	Vyhovět partnerovi i tam, kde to jde proti mému přesvědčení a založení, je lepší, než o partnera přijít.	1	2	3	4	5	9
F	Je lepší setrvalovat ve vztahu s partnerem/partnerkou, jehož/jejíž chování je občas hrubé, než být zcela bez partnera/partnerky.	1	2	3	4	5	9

G	Rozejít se s někým znamená vždy mu trochu ublížit	1	2	3	4	5	9
H	Odchod ze vztahu zákonitě vyvolá touhu po pomstě na straně toho druhého	1	2	3	4	5	9
I	Není žádnou ostudou žít prostě sám/a, "single"	1	2	3	4	5	9
J	Je dobré podělit se o zážitky z partnerského vztahu s dalšími přáteli, třeba na internetu	1	2	3	4	5	9
K	Partnerské násilí je třeba stejně jako každé jiné ohlásit na policii	1	2	3	4	5	9

Q24 V poslední době se často na veřejnosti probírá problematika domácího násilí, zejména mezi partnery v rodině, ale třeba i mezi snoubenci nebo lidmi, kteří spolu prostě „chodí“. Za jak důležité považujete toto téma Vy, vidíte jej jako:

1. velmi důležité
2. poměrně důležité
3. stejně jako mnoho jiných, takové normální
4. málo důležité
5. zcela nedůležité, zveličované
9. nevím, nemohu odpovědět

Další sada otázek je pro ty, co mají nějaký stálý partnerský vztah. Pokud nemáte v současné době stálý vztah, vyjádřete se v dalších otázkách k tomu předcházejícímu, pokud trval alespoň 3 měsíce! Ostatní – ti, co nemají nebo neměli vztah delší tři měsíců - přejdou k otázce 31.

Q25 Jak pravděpodobné je (případně bylo), že se ve Vašem vztahu objeví následující reakce, když spolu řešíte nějaký problém? (škála 1 = velmi nepravděpodobné, 7 = velmi pravděpodobné)

		Velmi nepravděpodobné			Velmi pravděpodobné			Nevím	
A	Když se v našem vztahu objeví nějaký problém, partner/ka ho chce probrat, já se tomu vyhýbám. Když řešíme problém v našem vztahu,	1	2	3	4	5	6	7	9
B	- partner/ka vznáší požadavky, já ustupuji.	1	2	3	4	5	6	7	9
B	- partner/ka kritizuje, já se bráním.	1	2	3	4	5	6	7	9
B	- partner/ka tlačí na změnu, já se bráním.	1	2	3	4	5	6	7	9
B	- partner/ka mi vyhrožuje, já se podvolím.	1	2	3	4	5	6	7	9
B	- partner/ka mi nadává.	1	2	3	4	5	6	7	9
C	Po skončení hádky partner/ka chce, abych se omluvil/a, já se tomu bráním.	1	2	3	4	5	6	7	9

Q26 V následující sekci bychom se Vás rádi zeptali na několik věcí, které se mezi partnery občas stávají. Můžete, prosím, říci, zda někdy došlo k tomu, že Váš/e partner/ka:

		Nikdy	Občas	Často	Stále	Nevím
1.	Rozčiloval/a se, když jste se bavil/a s příslušníkem/-cí druhého pohlaví?	1	2	3	4	9
2.	Nějak nevhodně se Vás dotýkal/a nebo jinak sexuálně obtěžoval/a, až Vám to bylo nepříjemné?	1	2	3	4	9
3.	Sledoval/a Vás či pronásledoval/a takovým způsobem, že Vám to bylo nepříjemné?	1	2	3	4	9
4.	Přehlížel/a Vás, slovně Vás ponižoval/a, tvrdil/a, že jste k ničemu?	1	2	3	4	9
5.	Vyhrožoval/a Vám rozvodem nebo odchodem ze vztahu?	1	2	3	4	9
6.	Vyhrožoval/a Vám, že si vezme život?	1	2	3	4	9
7.	Vyhrožoval/a Vám, že Vám ublíží, popř. že Vás zničí, když se s ním/ní rozejdete?	1	2	3	4	9
8.	Podezíral/a Vás z nevěry?	1	2	3	4	9
9.	Využil/a Vaší bezbrannosti (nemožnosti se bránit třeba z důvodu opilosti nebo vlivu drog), aby měl/a sex?	1	2	3	4	9
10.	Byl/a někdy agresivní vůči komukoli na veřejnosti, např. v restauraci, na pracovišti, na koleji, apod.?	1	2	3	4	9

Q27 Dopouštěl/a jste se vůči němu/ní něčeho podobného sám/a?

1. Ne, nikdy
2. Občas
3. Často (připojte prosím číslo položky z otázky Q26, která nejlépe vystihuje povahu věci: _____)

Q28 Uvažujete momentálně o tom, že byste ze svého současného vztahu odešel/a?

1. rozhodně ne
2. spíše ne
3. možná dočasně, na nějakou dobu
4. ano, někdy Vás to napadá
5. ano, chci vztah ukončit
9. nevím, nemám partnerský vztah

Q29 V partnerském soužití se mohou přihodit i další věci, na kterých se mohou podílet různou měrou oba dva. Stává se něco takového ve Vašem současném vztahu (pokud aktuálně partnera/ku nemáte, uvažujte předchozí vztah delší 3 měsíců)?

	Nikdy	Jednou	Několi-krát za rok	Skoro až vždy	Několi-krát do měsíce	Ale spíše jednou týdně	Neustále
29a1 Partner/ka úmyslně zničil/a něco, co mi patřilo	1	2	3	4	5	6	7
29a2 Udělal/a jsem to jí/jemu	1	2	3	4	5	6	7
29b1 Kontroloval/a mě, kolik peněz a za co utrácím nebo jenom záměrně málo přispíval/a na společné aktivity	1	2	3	4	5	6	7

29b2 Udělal/a jsem to jí/jemu	1	2	3	4	5	6	7
29c1 Utrácel/a společné peníze pouze pro vlastní potřebu, půjčoval/a si peníze pro sebe, prodával společné věci, apod.	1	2	3	4	5	6	7
29c2 Udělal/a jsem to jí/jemu	1	2	3	4	5	6	7
29d1 Zakázal/a mi se stýkat s některými lidmi, podrobně kontroloval/a, kde jsem a co dělám	1	2	3	4	5	6	7
29d2 Udělal/a jsem to jí/jemu	1	2	3	4	5	6	7
29e1 Urážel/a mě anebo mně nadával/a	1	2	3	4	5	6	7
29e2 Udělal/a jsem to jí/jemu	1	2	3	4	5	6	7
29f1 Když jsem neměl/ náladu na sex, přiměl/a mě k němu pomocí citového nátlaku nebo vydírání	1	2	3	4	5	6	7
29f2 Udělal/a jsem to jí/jemu	1	2	3	4	5	6	7
29g1 Užil/a fyzickou sílu (jako např. držení) nebo hrozby, aby mě přiměl/a k sexuálním praktikám, se kterými jsem nesouhlasil/a	1	2	3	4	5	6	7
29g2 Udělal/a jsem to jí/jemu	1	2	3	4	5	6	7
29h1 Donutil/a mě k pohlavnímu styku násilím	1	2	3	4	5	6	7
29h2 Udělal/a jsem to jí/jemu	1	2	3	4	5	6	7
29i1 Dal/a mi facku	1	2	3	4	5	6	7
29i2 Udělal/a jsem to jí/jemu	1	2	3	4	5	6	7
29j1 Prudce mě strčil/a, kopl/a, srazil/a mě na zem, nebo udeřil/a nějakým předmětem	1	2	3	4	5	6	7
29j2 Udělal/a jsem to jí/jemu	1	2	3	4	5	6	7
29k1 Napadl/a mě fyzicky tak, že mi způsobil/a zranění.	1	2	3	4	5	6	7
29k2 Udělal/a jsem to jí/jemu	1	2	3	4	5	6	7
29l1 Nechal/a si sloužit i v maličkostech	1	2	3	4	5	6	7
29l2 Udělal/a jsem to jí/jemu	1	2	3	4	5	6	7
29m1 Donutil/a mě souhlasit i s věcmi nebo názory evidentně nesprávnými	1	2	3	4	5	6	7
29m2 Udělal/a jsem to jí/jemu	1	2	3	4	5	6	7
29o1 Vyhržoval/a mi fyzickým útokem nebo nějakou zbraní tak, že jsem se opravdu bál/a	1	2	3	4	5	6	7
29o2 Udělal/a jsem to jí/jemu	1	2	3	4	5	6	7

Q30 Řekl/a byste, že v případě Vaší aktivní účasti v konfliktu šlo od Vás většinou o nějakou odpověď nebo odvetu za předchozí útok?

1. Ani ne, měl/a jsem pocit, že takové chování je namístě, že si ho partner/ka zaslouží
2. Někdy to byla reakce na útok, někdy ne
3. Většinou to byla reakce na útok
4. Vždy šlo o reakci na útok
5. Nic takového se v našem vztahu nevyskytuje

Q31 Stalo se Vám osobně někdy, že jste v důsledku partnerského nebo domácího násilí musel/a vyhledat nějakou pomoc v podobě:

Jednou Několikrát

A. Lékařského ošetření		1		2		3
B. Návštěvy psychologa, terapeuta	1		2		3	

C. Kontaktu poradny, neziskové organizace	1	2	3
D. Kontaktování policie	1	2	3

Q32 Zůstaneme ještě u často diskutovaného problému domácího násilí, kde je někdy těžké určit jeho hranice. Mohl/a byste ohodnotit, které z následujících forem jednání byste považoval/a za jasné násilí?

ROZHODNĚ ANO NEVÍM	SPÍŠE ANO	SPÍŠE NENÍ	ROZHODNĚ NENÍ
1	2	3	4
A/ Dítě dostane od rodičů výprask např. páskem, holí.			1 2 3
4 9			
B/ Někdo někomu vyhrožuje, že mu fyzicky ublíží.			1 2 3
4 9			
C/ V partnerské hádce padne facka.			1 2 3
4 9			
D/ Partneri ve svém sexuálním vztahu uplatňují dobrovolně, po oboustranné dohodě praktiky jako svazování, spoutání, výprask rukou či bičem, apod.			1 2 3
4 9			
E/ Jeden z partnerů projevuje snahu mít druhého neustále pod kontrolou nebo dělá žárlivé scény			1 2 3
4 9			

*Je možné, že jste se již setkal/a se zkratkou **BDSM**, která označuje sexuální a erotické aktivity zahrnující **dominanci, submisivitu, sadismus, masochismus, svazování (bondage)**. Může se jednat také o **hry pán - otrok, pán - pes, policista - zadržený apod., nebo o používání pomůcek jako jsou pouta, bič, provazy, roubíky a další. Veškeré aktivity mezi partnery jsou dobrovolné a odsouhlasené.***

Q33 Jaký je Váš postoj, jsou z Vašeho pohledu přijatelné následující jevy či situace?

	Schvaluji to	Nevadí mi to	Je mi to jedno	Vadí mi to	Mělo by být zakázáno	by Nevím
	1	2	3	4	5	9
A/ Filmy a knihy s BDSM tématikou jsou běžně dostupné a inzerované.	1	2	3	4	5	9
B/ Některé páry tyto aktivity provozují v soukromí a ve vzájemné shodě.	1	2	3	4	5	9
C/ Existují kluby, kde mohou BDSM aktivity provozovat i navzájem cizí lidé.	1	2	3	4	5	9
D/ Osoby, které o tyto aktivity stojí, si je mohou zajistit pomocí placených služeb.	1	2	3	4	5	9
E/ Existují osoby, které se živí poskytováním BDSM aktivit za úplatu.	1	2	3	4	5	9

Q34 Myslíte, že byste byl/a ochoten/-na třeba na přání partnera/-ky některou z BDSM praktik vyzkoušet?

1. Určitě ne

2. Nejspíše ne
3. Možná ano, těžko říci
4. Spíše ano
5. Určitě ano
6. Nevím

Q35 Bez ohledu na okolnosti a způsob realizace, máte již s touto oblastí nějakou vlastní zkušenost?

1. ANO
2. NE

Q36 Bylo by pro Vás přijatelné zkusit něco takového anonymně, v nějakém klubu nebo formou placené služby?

1. ANO
2. NE
3. NEVÍM

Q37 Pokud to pro Vás není příliš dotěrná otázka: Jak byste charakterizoval/a svoji sexuální orientaci?

1. Výhradně heterosexuální
2. Výhradně homosexuální
3. Heterosexuální s prvky homosexuální zvědavosti/experimentu/dílčí zkušenosti
4. Stabilně bisexuální
5. Jiná:
6. Nepřeji si uvést

Q38 Zajímá nás také situace v partnerském vztahu z hlediska Vašeho vztahu k alkoholu nebo drogám:

	<i>N</i>	<i>N</i>			
	<i>ěk</i>	<i>ěkoli</i>			<i>Nem</i>
	<i>oli-</i>	<i>krát</i>	<i>K</i>	<i>Té</i>	<i>ám</i>
	<i>krá</i>	<i>b</i>	<i>až</i>	<i>m</i>	<i>part</i>
<i>Ni</i>	<i>t</i>	<i>ěhe</i>	<i>dý</i>	<i>ěř</i>	<i>nera,</i>
<i>k</i>	<i>do</i>	<i>m</i>	<i>tý</i>	<i>de</i>	<i>part</i>
<i>d</i>	<i>rok</i>	<i>m</i>	<i>de</i>	<i>nn</i>	<i>nerk</i>
<i>y</i>	<i>a</i>	<i>ěsíce</i>	<i>n</i>	<i>ě</i>	<i>u</i>

A/

Konzumace

většího

množství

alkoholu

(5 piv, panáků

nebo sklenic

vína):

Vy

sám/a

1

2

3

4

5

Partne

r/ka

1

2

3

4

5

9

B/ Užívání

drog

(marihuana,

pervitin,

extáze, atd.):

Vy

sám/a

1

2

3

4

5

Partne

r/ka

1

2

3

4

5

9

Q39 Hlásíte se k nějakému náboženství či náboženské skupině?

1. Nehlásím se k žádnému náboženství / náboženské skupině
2. Římskokatolické vyznání
3. Protestantské vyznání (evangelické, husitské atd.)
4. Jiné náboženství / náboženská skupina (napište jaké/á:) _____

Na úplný závěr dotazníku si prosím přečtěte pozorně následující instrukci k poslední otázce:

Ve výzkumu zkusíme novou dotazovací techniku, která umožňuje maximální ochranu soukromí. Zeptáme se na dvě otázky, ale budeme chtít pouze jednu odpověď.

Nejprve se prosím zamyslete, jak byste čestně a poctivě odpověděl/a na každou z těchto dvou otázek (buď Ano, nebo Ne), ale tyto odpovědi nikam nezapisujte:

Otázka 1: ***Narodila se vaše matka v lednu, únoru, nebo březnu?***

(pokud nevíte, odhadněte pravděpodobnou odpověď)

Otázka 2: ***Máte již nějakou osobní zkušenost s BDSM praktikami?***

Nyní prosím zaškrtněte možnost (A) nebo (B) v závislosti na svých odpovědích:

– Pokud je odpověď na obě otázky stejná (obě ANO nebo obě NE), zaškrtněte (A)

– Pokud jsou odpovědi na obě otázky odlišné (jedna ANO a jedna NE), zaškrtněte (B)

Q40 Jak jste odpověděl/a na výše uvedené otázky?

1. (A) NE na obě otázky nebo ANO na obě otázky
2. (B) jednou ANO a jednou NE

Děkujeme za spolupráci.

Příloha: Syntax - Index

```
* Encoding: UTF-8.
* Encoding: .
* Encoding: .
fre q12a1 q12a2 q12b1 q12b2 q12c1 q12c2 q12d1 q12d2.

*VYTVORIM SI INDEX NASILI MEZI RODICI

compute index_nasili_rodice= q12a1 + q12a2 + q12b1 + q12b2 + q12c1 +
q12c2 + q12d1 + q12d2.

fre index_nasili_rodice.

*RECODUJI DO 5 SKUPIN

recode index_nasili_rodice (8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 = 1) (16,
17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 = 2) ( 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32
=3)
(33,34, 36, 37, 38, 39, 40, 42 = 4) (43, 45, 47, 49, 53, 56, 58, 63
= 5) into index_nasili_rodice2novy.

fre index_nasili_rodice2novy.

*SKUPINY SI OLEJBLUJI

VALUE LABELS index_nasili_rodice2novy
1 "Temer nikdy/Nikdy"
2 "Obcas"
3 "Dílčí zkušenost"
4 "Casto"
5 "Velmi casto/Trvale".

fre index_nasili_rodice2novy.

*ZKUSIM RELIABILITU - OK

RELIABILITY
/VARIABLES=q12a1 q12a2 q12b1 q12b2 q12c1 q12c2 q12d1 q12d2
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
/MODEL=ALPHA
/SUMMARY=TOTAL.

fre q29a1 q29b1 q29d1 q29e1 q29f1 q29g1 q29h1 q29i1 q29j1 q29k1 q29m1
q29o1.

**vytvořím si index viktímní zkušenost

compute index_viktimni_zkusenost= q29a1 + q29b1 + q29d1 + q29e1 +
q29f1 + q29g1 + q29h1 + q29i1 + q29j1 + q29k1 + q29m1 + q29o1.

Fre index_viktimni_zkusenost.

** rekodují do 5 skupin
```

```
recode index_viktimni_zkusenost (12, 13, 14, 15 = 1) (16, 17, 18, 19
= 2) (20, 21, 22, 23 =3)
(24, 25, 29, 31 = 4) (33, 39, 42, 44 = 5) into
index_viktimni_zkusenost2.
```

```
fre index_viktimni_zkusenost2.
```

```
** skupiny olebluji
```

```
VALUE LABELS index_viktimni_zkusenost2
```

```
1 "Temer nikdy/Nikdy"
```

```
2 "Obcas"
```

```
3 "Dílčí zkusenost"
```

```
4 "Casto"
```

```
5 "Velmi casto/Trvale".
```

```
fre index_viktimni_zkusenost2.
```

```
**zkusim reliabilitu
```

```
RELIABILITY
```

```
/VARIABLES=q29a1 q29b1 q29d1 q29e1 q29f1 q29g1 q29h1 q29i1 q29j1
q29k1 q29m1 q29o1
```

```
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
```

```
/MODEL=ALPHA
```

```
/SUMMARY=TOTAL.
```

```
fre q5.
```

```
fre q7a.
```

```
fre q7b.
```

```
fre q7c.
```

```
fre q8.
```

```
fre q10a.
```

```
fre q10b.
```

```
***vytvořím si index pachatelské zkušenost
```

```
compute index_pachatelska_zkusenost= q29a2 + q29b2 + q29d2 + q29e2 +
q29f2 + q29g2 + q29h2 + q29i2 + q29j2 + q29k2 + q29m2 + q29o2.
```

```
Fre index_pachatelska_zkusenost.
```

```
***zkusim reliabilitu
```

```
RELIABILITY
```

```
/VARIABLES=q29a2 q29b2 q29d2 q29e2 q29f2 q29g2 q29h2 q29i2 q29j2
q29k2 q29m2 q29o2
```

```
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
```

```
/MODEL=ALPHA
```

```
/SUMMARY=TOTAL.
```

```
DATASET ACTIVATE DataSet1.
```

CORRELATIONS

/VARIABLES=index_nasili_rodice index_pachatelska_zkusenost
/PRINT=TWOTAIL NOSIG
/MISSING=PAIRWISE.